

417/16

Węgierskie malarstwo z Szentendre

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI

Węgierskie malarstwo z Szentendre

Centralne Biuro Wystaw Artystycznych

Warszawa, „Zachęta”, plac Małachowskiego 3

grudzień 1976

Szentendre to małe miasteczko w Zakolu Dunaju, zaledwie trzydzieści kilometrów na północ od Budapesztu – centrum Węgier. Powstałe na wzgórzach wokół doliny potoku Bukkos, na styku równiny z terenem górzystym, z jednej strony granicę jego wyznacza Dunaj z olbrzymią wyspą pośrodku, a z drugiej przechodzące w góry wzgórze. Dogodne i malownicze położenie już w starożytności ściągało w te okolice wielu ludzi, tak, że na przestrzeni wieków osiadła tu ludność różnych narodowości. W trakcie wycofywania się Turków, których ślady przetrwały do dzisiaj, osiedlili się tu Serbowie, Bośniacy, Grecy, Albańczycy, nie brakowało też Niemców i Słowaków. W panoramie rozciągającego się na wzgórzach miasta można dostrzec wpływ różnych kultur, przede wszystkim narodów południowych – Dalmatyńczyków. Kręte uliczki, małe pełne uroku domki, zamknięte, pełne kwiatów podwórza, roślinność wychylająca się zza parkanów. Niejednemu z zakątków szczególnej urody dodaje drzewo o niespotykanym kształcie, kraty w oknie, stare zejście do piwnicy, czy barokowo sklepiona brama z kiścią winogron na zworniku, czy też jeszcze inny pełen wyrazu obraz, żywe plamy barw na świątyniach, których w tym miasteczku jest aż osiem, większość z prawosławnym ikonostasem, wokół którego do dziś jeszcze Serbowie tańczą swoje kolo. Bliskość stolicy, dzisiaj już prawie w jednej z nim zabudowie, przyciąga nie tylko turystów, ale również artystów przede wszystkim malarzy. Stąd też Szentendre powszechnie zwane jest ich miastem. Odkryte przez malarzy pod koniec XIX wieku, w okresie kiedy malarstwo plenerowe i europejska fala impresjonizmu dotarły na Węgry, Szentendre stało się miastem artystów właściwie dopiero w okresie międzywojennym. Wtedy to zrodził się tutaj specyficzny sposób malarskiej wypowiedzi, którego wpływ, to słabnąc to przybierając na sile, jest wyczuwalny w malarstwie węgierskim aż do dzisiaj. Na początku okresu międzywojennego w całej Europie nabrały znaczenia ruchy awangardowe i zaczęło narastać dążenie do syntezy. Na Węgrzech Szentendre było jednym z ognisk poszukiwań tej syntezy, na którą złożyły się

osiągnięcia konstruktywistów Europy Wschodniej i wydarzenia w Ecole de Paris, między innymi puryzm i surrealizm, w połączeniu z dotychczasowymi tradycjami malarstwa węgierskiego, przede wszystkim postimpresjonistycznej szkoły w Nagybanya oraz węgierskiej sztuki ludowej.

Szentendre zapewniało dobry klimat tym dążeniom zarówno poprzez swój pejzaż jak i poprzez swoje narodowe, społeczne i kulturalne tradycje. Stało się niemal symbolem specyficznej sytuacji sztuki węgierskiej powstałej między Wschodem a Zachodem. Widok miasta, jego krzywo biegnące po stokach wzgórz ściany ulic, układ nawarstwiających się dachów, niemal narzucały budowanie geometrycznej kompozycji, z drugiej zaś strony różnoetniczny świat legend i baśni stwarzał grunt dla malowania scen rodzajowych. Nie bez wpływu pozostawała przykuwająca wzrok przyroda. Stąd jej obecność w malarstwie z Szentendre, ale jako motywu nie pierwszoplanowego, co w okresie wojny nawet w pejzażach pozwalało ukazać dramat owych czasów.

Bezustannie powracają motywy: charakterystyczne ulice miasta, stare domy, często w tak wąskim ukazane wycinku, że widać zaledwie dachy, jedno – dwa okna czy też kamienną ścianę, z lotu ptaka widok zgeometryzowanych wzgórz za miastem, świat lasów i ogrodów często sprowadzony do obrazu jednego, pełnego dramatycznego wyrazu drzewa kojarzonego z ludzkim losem. Często wszystkie te motywy występują równocześnie w jednym obrazie. Mimo wąskiej tematyki, dzieła te budzą bogate asocjacje z uliczkami Montmartre'u, konstrukcjami niemieckiego Bauhausu, a nawet tradycjami malarstwa ikon. Szentendre cieszy się dzisiaj większą popularnością niż kiedykolwiek. Miasto wzbogaciło się o nowe osiedla artystów, wielu wybitnych twórców zamieszkało tutaj. Bogate tradycje z Szentendre wpłynęły na całe malarstwo węgierskie przenikając również do sztuki użytkowej.

Lenke Haulisch

Imre ÁMOS

Ur. w 1907 r. w Nagykálló, zaginął w Niemczech w 1944 r. W latach 1929–1935 był uczniem Gyuli Rudnaya w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Od lata 1936 r. systematycznie przyjeżdża do Szentendre. Jesienią 1937 r. przebywając w Paryżu spotkał się z Chagallem. Od roku 1940 przebywał w obozach pracy. Pośmiertna wystawa jego prac odbyła się w 1958 r. w Węgierskiej Galerii Narodowej a w roku 1969 w Muzeum Damjanicha w Szolnok.

1. Szentendre, 1938, olej pł., 80 × 96
wł. Węgierskiej Galerii Narodowej nr inw. 67.213 T (8109)
2. Zmierzch, 1938, olej pł., 81 × 68
wł. W G N nr inw. 67.206 T (8102)
3. Żółty anioł, 1940, gwasz, 23 × 275
wł. W G N nr inw. F 66.61
4. Wizja, 1944, tusz anilina, 308 × 242
wł. W G N nr inw. F 67.243
5. Malarz, 1944, akwarela, 215 × 155
wł. W G N nr inw. 7476

Margit ANNA

Ur. w 1913 r. w Borotán. W latach 1932–1936 uczęszczała do prywatnej szkoły Jánosa Vaszary. Wystawia od 1934 r. W 1936 r. miała wspólną wystawę ze swym mężem Imre Ámosem. W roku 1937 przebywała w Paryżu. W latach 1938–1940 systematycznie przyjeżdża malować do Szentendre. Miała kilka wystaw indywidualnych. Od połowy lat 60-tych jest stałą uczestniczką Galerii Szentendre. W roku 1975 otrzymała odznaczenie Zasłużonego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej.

6. Przy bramie, 1937, tempera papier, 64 × 50
wł. artystki
7. Święto, 1973, olej pł., 80 × 60
wł. artystki
8. Miłość, 1975, olej pł., 100 × 75
wł. artystki

Endre BÁLINT

Ur. w 1914 r. w Budapeszcie. Studia ukończył w 1934 r. w Szkole Przemysłu Artystycznego po czym przez dwa lata uczęszczał do prywatnej szkoły Jánosa Vaszaryego Vilmosa Aba Nováka. Wystawia od roku 1935. W latach 1937–1940 pracował w Szentendre. W roku 1947 a następnie w okresie od 1957 do 1962 r. przebywał w Paryżu. Wystawiał swe prace w Międzynarodowej Galerii Surrealistów. Jego dzieła były prezentowane zarówno węgierskiej jak i zagra-

nicznej publiczności na kilku wystawach indywidualnych i zbiorowych. Od 1962 r. bierze też systematyczny udział w wystawach Galerii Szentendre. W roku 1974 otrzymał zaszczytny tytuł Zasłużonego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej.

9. Z Ibiza do Szentendre (Szentendre nocą), 1961, olej pł., 42 × 163
wł. W G N nr inw. 70.52 T (8518)
10. Przewrócony krzyż, 1969, olej pł. 120 × 51
wł. W G N nr inw. MM. 74.154
11. Bartók in memoriam, 1972, olej collage pł., 45 × 112
wł. W G N nr inw. MM. 75.64
12. * * *, 1972, olej pł., 30 × 120
wł. W G N nr inw. MM. 75.20

László BALOGH

Ur. w 1930 r. w Szentendre. Dyplom otrzymał w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w 1957 r., studiował u Jenő Barcsayego, György Kádára i György Konecsniego. Od 1958 r. jest członkiem Osiedla Artystów w Szentendre. Prace jego były eksponowane na wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. Uprawia grafikę użytkową i ilustruje książki.

13. Dalmatyńskie domy, ok. 1970, olej pł., 80 × 100
wł. W G N nr inw. MM. 74.62
14. Chemicy, ok. 1970, akryl włókno drzewne, 57,5 × 73
wł. W G N nr inw. MM. 75.65
15. Przed lustrem, akryl pł., 120 × 100
wł. W G N nr inw. MM. 75.54

Miklós BÁNOVSZKY

Ur. w 1895 r. w Besztercebánya. W Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych był uczniem Istvána Rétiego. Jest członkiem-założycielem Stowarzyszenia malarzy w Szentendre oraz dawnego Osiedla Artystów. W latach 30-tych studiował w Niemczech, Włoszech i Francji. Wystawia od 1925 r. Od 1951 r. bierze udział w wystawach Galerii w Szentendre.

16. Moi dwaj przyjaciele malarze, ok. 1934, olej pł., 120 × 100
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre

Jenő BARCSAY

Ur. w 1900 r. w Katona. W roku 1925 ukończył Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych. Jego mistrzami byli János Vaszary i Gyula Rudnay. W latach 1926–1930

przebywał na stypendium we Francji i Włoszech. Od 1945 r. jest członkiem Osiedla Artystów w Szentendre i wykładowcą w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Systematycznie prezentuje swoje prace na wystawach krajowych i zagranicznych. Miał liczne wystawy indywidualne, m.in. prace jego eksponowane były na Biennale w Wenecji w 1929 i w 1964 r. W 1953 r. został odznaczony Nagrodą Kossutha, w 1964 r. otrzymał tytuł Zasłużonego Artysty, a w 1969 Wybitnego Artysty, w 1966 r. odznaczenie Pro Arte, natomiast w roku 1975 złotą odznakę Orderu Pracy. Oprócz cennych mozaik realizował również prace w kamieniu. Jego książki: „Anatomia artystyczna”, „Forma i przestrzeń”, „Człowiek i draperia” zostały wydane w wielu krajach.

17. Krajobraz górzysty, 1934, olej pł., 80 × 90
wł. W G N nr inw. 58.2 T (6214)
18. Pismány, ok. 1934, miedzioryt, 20 × 29,9
wł. W G N nr inw. G 63.64
19. Fabryka, 1946, olej pł., 38,5 × 46,5
wł. W G N nr inw. 61.163 T (7014)
20. Mury, 1951, olej pł., 30,5 × 14
wł. W G N nr inw. 67.44 T (7937)
21. Wejście po schodach, 1957, olej pł., 46 × 19,5
wł. W G N nr inw. 67.45 T (7338)

István BARTA

Ur. w 1892 r. w Hódmezővásárhely. Otrzymał dyplom w Wyższej Szkole Przemysłu Artystycznego w 1912 r. Jego nauczycielami byli Aladár Körösfői Kriesch i Ignác Ujvari. W 1913 r. wyjechał do Monachium a stamtąd w 1914 do Paryża. W roku 1919 po upadku Republiki Rad wyjechał do Wiednia, później do Włoch. W 1922 roku powrócił do kraju. W latach 1929–1930 pracował w Szentendre, w 1937 r. w Danii, potem znowu powrócił do kraju. Miał wiele wystaw indywidualnych.

22. Domki na Ośle Górze, 1929, olej pł., 39 × 50
wł. artysty
23. Domki o czerwonych dachach, 1930, olej pł. 40 × 33
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre

József BARTL

Ur. w 1932 r. w Soroksár. W latach 1948–1952 był wychowankiem Andora Kántora w Liceum Sztuk Plastycznych na wydziale malarskim. Jego nauczycielami w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych byli Gyula Papp, Géza Fónyi

i Aurél Bernáth. Miał kilka wystaw indywidualnych na Węgrzech. W roku 1972 został członkiem Osiedla Artystów w Szentendre.

24. Martwa natura, 1972, olej pł., 121 × 85
wł. W G N nr inw. MM. 74.65

Judit BECK

Ur. 1909 r. w Budapeszcie. Jej nauczycielem w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych był István Csók. W roku 1933 uczyła się w Berlinie i w Paryżu. W Szentendre pracuje od 1936 roku. Bierze udział we wszystkich prawie wystawach krajowych. Miała wiele wystaw indywidualnych. W roku 1975 otrzymała Order Pracy I kl.

25. Widok z Oślej Góry, 1940, akwarela, 24,5 × 33
wł. artystki
26. Żurawi sejm, ok. 1940, akwarela, 25 × 33
wł. artystki
27. Martwa natura z kalarepą, 1942, olej karton, 48 × 68
wł. artystki

Géza BENE

Ur. w 1900 r. w Cecé. W latach 1920–1924 był wychowankiem Jánosa Vaszaryego w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Pod koniec lat 30-tych poprzez kontakty z przyjaciółmi poznaje Szentendre i aż do śmierci w 1960 r. odwiedza systematycznie to miasto.

28. Szentendre, 1940, akwarela, 69,5 × 58
wł. W G N nr inw. 8483
29. Sprzedawca ryb, ok. 1943, olej drewno, 93 × 73
wł. W G N nr inw. 70.119 T (8585)
30. Gołąb, 1956, olej karton, 51 × 58
wł. W G N nr inw. 59.28 T (6523)

Tibor BOROMISZA

Ur. w 1880 r. w Bácsalmás. Studia malarskie rozpoczął w 1902 r. w prywatnej szkole Károly Ferenczyego w roku 1904 studiował w Rzymie, w latach 1905–1906 na Akademii Colarossiego a następnie w Nagybánya. Był autorem pomysłu założenia Osiedla Artystów, chociaż sam nie był członkiem założycielem. W roku 1953 ponownie powrócił do Szentendre i mieszkał tutaj do śmierci w 1960 r.

31. Plac Elżbiety wieczorem, 1922, akwarela, 24 × 30
wł. żony artysty
32. Serbski lirnik, 1923, pastel, 25 × 24
wł. żony artysty
33. Siewca, 1923, akwarela, 20 × 28,5
wł. żony artysty
34. Dźwigający drwa, 1923, akwarela, 20 × 29
wł. żony artysty
35. Krajobraz, 1923, akwarela, 19 × 29
wł. W G N nr inw. 1924–1969
36. Kopacze, 1923, akwarela, 20 × 29
wł. żony artysty
37. Kamieniarze, 1926, akwarela, 21,5 × 30
wł. żony artysty

István CSIK

Ur. w 1930 r. w Budapeszcie. W latach 1949–1955 uczęszczał do Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych. Jego nauczycielami byli János Kmetty i Gyula Hincz. Wystawia od 1959 r. W roku 1963 otrzymał stypendium Derkovitsa. Obecnie uczy rysunku z modelu w Wyższej Szkole Przemysłu Artystycznego. W roku 1974 został członkiem dawnego Osiedla Artystów w Szentendre.

38. Postać, olej pł., 80 × 120
wł. W G N nr inw. MM. 75.78
39. Krajobraz nadmorski, olej włókno drzewne, 98 × 122
wł. W G N nr inw. MM. 76

Gyula CZIMRA

Ur. w 1901 r. w Budapeszcie. W roku 1916 uczęszczał na wieczorowe kursy rysunku w Szkole Przemysłu Artystycznego. W latach 1923–1928 przebywał we Francji, gdzie był słuchaczem École Nationale Supérieure des Beaux-Arts w pracowni Lucien Simon. Od roku 1929 bierze udział w wystawach malarzy z Szentendre. W roku 1934 osiedlił się w Rákoshegy. Zmarł w 1966 r.

40. Krajobraz z Szentendre, ok. 1930, olej pł., 90 × 60
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre
41. Marzec, ok. 1930, olej pł., 70 × 80
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre
42. Schody w Muzeum Ferenczyego, 1963, olej drewno, 22 × 30
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre

43. Schody, 1965, olej włókno drzewne, 40 × 22
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre

Béla CZÓBEL

Ur. w 1883 r. w Budapeszcie. W szkole w Nagybanya był uczniem Béli Iványiego-Grünwalda, w Paryżu studiował w Académie Julien. W latach 1914–1919 przebywał w Holandii, natomiast w 1919–1925 w Berlinie. W 1925 r. osiedlił się w Paryżu. Od 1945 roku zimy spędzał w Paryżu a lata w Szentendre. W roku 1947 otrzymał nagrodę im. Kossutha, w 1958 tytuł Zasłużonego Artysty, w 1963 r. tytuł Wybitnego Artysty, w 1968 roku Order Pracy I kl., natomiast w 1973 roku został odznaczony Orderem Sztandaru Węgierskiej Republiki Ludowej. Zmarł w 1976 r. w Budapeszcie.

44. Krajobraz, ok. 1940, olej pł., 64 × 82
wł. W G N nr inw. 9053 T (5215)
45. W ogrodzie, ok. 1956, olej pł., 73 × 92
wł. W G N nr inw. 57.104 T (6174)
46. Portret kobiety, 1957, olej pł., 90 × 70
wł. W G N nr inw. 58.8 T (6220)
47. Martwa natura z kwiatami, ok. 1960, pastel, 53 × 41
wł. W G N nr inw. F 61.56

Pál DEIM

Ur. w 1932 r. w Szentendre. W roku 1963 otrzymał dyplom w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Jego nauczycielem był Jenő Barcsay. Od 1964 r. bierze udział w wystawach krajowych, od r. 1957 w Galerii w Szentendre. Poza malarstwem uprawia również grafikę i drobne formy rzeźbiarskie.

48. Spotkanie z niebieskimi, ok. 1970, tempera, 53 × 73,5
wł. W G N nr inw. MM. 75.35
49. Dwukrotnie, ok. 1970, tempera, 30 × 41
wł. W G N nr inw. MM. 75.35
50. Architektura II, ok. 1970, akryl włókno drzewne, 23 × 41
wł. W G N nr inw. MM. 75.70
51. Moje okna, 1973, olej papier, 57 × 73
wł. W G N nr inw. 75.51

Antal DELI

Ur. w 1886 r. w Gerényes. W 1913 r. był wychowankiem Károlya Ferenczyego w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Brał udział w pierwszej wojnie światowej,

w 1919 r. powrócił do Szkoły i został uczniem Istvána Rétiego. W 1937 r. na zaproszenie Jenő Barcsayego przeprowadził się do Szentendre i jeszcze w tym roku został członkiem Stowarzyszenia Malarzy w Szentendre, gdzie zmarł w 1960 r.

52. Śluza, 1944, pastel, 39,5 × 32
wł. W G N nr inw. 7430
53. Odpoczywający, 1944, pastel, 39,5 × 33,3
wł. W G N nr inw. 7467
54. Stogi, 1944, pastel, 32,5 × 38,5
wł. W G N nr inw. FK 7704

Béla Nagy FEKETE

Ur. w 1905 r. w Pécs – Mecsekszabolcs. W latach 1922–1929 studiował na Politechnice. W roku 1934 wystawia jako jeden z członków Grupy Plastyków Socjalistów i w tym też roku otrzymuje dyplom nauczyciela rysunku w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. W latach 1937–1942 systematycznie pracował w Szentendre.

55. Ulica w Szentendre, 1938, kredka, 61 × 43
wł. artysty
56. Drzewa na Zimnej Górze, 1938, kredka, 50 × 70
wł. artysty
57. Serbska kalwaria, 1938, kredka, 42,5 × 60
wł. artysty
58. Kamienna Góra, 1939, kredka, 70 × 50
wł. artysty

Károly FERENCZY

Ur. w 1862 r. w Wiedniu. W latach 1880–1884 był słuchaczem prawa a następnie ukończył szkołę ekonomiczną w Mosonmagyaróvár. W 1884 r. wyjechał do Rzymu, Monachium i Neapolu. W latach 1887–1889 był w Paryżu uczniem T. Roberta Fleury i A. W. Bouguevoena. W latach 1889–1892 mieszkał w Szentendre, 1893–1896 w Monachium, 1905–1917 w Budapeszcie i Nagybánya. W 1905 r. na Biennale w Wenecji zdobył złoty medal. Od 1906 r. był wykładowcą w budapeszteńskiej Szkole Rysunku, a później w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Zmarł w 1917 r.

59. Syn ogrodnika, 1891, olej deska, 47,5 × 31,5
wł. W G N nr inw. 8761 T (173)

Géza FÖNYI

Ur. w 1899 r. w Trenczynie. Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych ukończył w 1925 r. jako uczeń Ágosta Benkhardta. Od 1930 r. wykładał na Politechnice, później w latach 1947–1971 w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Od 1946 r. był członkiem Osiedla Artystów w Szentendre.

60. Czerwony dom, ok. 1940, pastel, 50 × 60
wł. W G N nr inw. FK 8815 (1091)

61. Gołębie w oknie, ok. 1960, olej karton, 50 × 70
wł. W G N nr inw. 66.129 T (7812)

62. Martwa natura z melonem, 1964, olej, pł., 30 × 60
wł. W G N nr inw. 65.105 T (2654)

Miklós GÖLLNER

Ur. w 1902 r. w Besztercebánya. W Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych był uczniem Oszkára Glatza i Istvána Csóka. Od końca lat 30-tych systematycznie przyjeżdża do Szentendre a od 1945 r. jest członkiem Osiedla. W latach 1946–1964 uczył w Liceum Sztuk Plastycznych. W 1968 r. otrzymał nagrodę im. Munkácsyego.

63. Fotel na biegunach, 1948, olej pastel karton, 50,5 × 58
wł. W G N nr inw. 59.19 T (6530)

Margit GRÁBER

Ur. w 1895 r. w Budapeszcie. Studiowała w Nagybánya, w Niemczech i w Paryżu. Od połowy lat trzydziestych pracuje w Szentendre, od 1948 r. jest członkiem Osiedla. W r. 1967 otrzymała Order Pracy a w roku 1974 tytuł Zasłużonego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej.

64. Krajobraz, ok. 1930, olej papier, 38 × 45
wł. W G N nr inw.: FK 2701 (3280)

István ILOSVAI VARGA

Ur. w 1895 r. w Kunhegyes. Rozpoczął studia u Józsefa Rippl-Rónai w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych, był uczniem Ede Balló. W latach 1924–1925 pracował w Paryżu. W 1935 r. osiadł w Szentendre. Od 1928 r. bierze udział we wszystkich wystawach krajowych i w wielu zagranicznych. W 1966 r. otrzymał Order Pracy, w 1968 tytuł Zasłużonego Artysty, a w 1974 r. tytuł Wybitnego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej.

65. Zaulek, 1935, olej pł., 50 × 60
wł. W G N nr inw.: 61.105 T (6955)

66. Domy i człowiek dźwigający kamień, 1936, olej pł., 61 × 65
wł. W G N nr inw. 61.107 (6957)

67. Zaulek w słońcu, 1943, olej pł., 63,5 × 61
wł. W G N nr inw. 61.109 T (6959)

68. Karczma, 1948, olej pł., 62 × 65
wł. W G N nr inw. 61.115 T (6965)

János JAKUBA

Ur. w 1909 r. w Békéscsaba. W roku 1931 ukończył Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych jako uczeń Gyuli Rudnayego i Istvána Rétiego. W 1965 r. został członkiem Osiedla Artystów w Szentendre. Był wykładowcą w Wyższej Szkole Kształcenia Nauczycieli w Egerze, później zastępcą dyrektora Wyższej Szkoły Przemysłu Artystycznego. W 1959 r. otrzymał nagrodę im. Munkácsyego. Zmarł w 1974 r.

69. Wieże, ok. 1970, olej włókno drzewne, 80 × 70
wł. W G N nr inw. MM 74.81

70. W drodze do domu, olej pł., 100 × 81
wł. W G N nr inw. MM. 74.82

Andor KÁNTOR

Ur. w 1901 r. w Budapeszcie. W 1928 r. uzyskał dyplom Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych, jako uczeń Gyuli Rudnayego, którego asystentem był w latach 1927–1930. Od 1932–1963 uczył w różnych miejscowościach. Od 1929 r. zaczął wyjeżdżać malować do Szentendre. W 1937 r. został członkiem Stowarzyszenia Malarzy w Szentendre. Wystawia od 1926 r. Odznaczenia: Order Pracy 1955, Order Pracy Socjalistycznej 1963, Nagroda Stołeczna 1958, nagroda im. Munkácsyego 1961.

71. Wóz w zaułku, 1939, olej pł., 81 × 72,5
wł. W G N nr inw. FK 6127 (4462)

72. Plac w miasteczku, 1965, olej pł., 70 × 90
wł. W G N nr inw. 60.44 T (7718)

73. Stroma ulica, 1971, olej włókno drzewne, 64 × 80,5
wł. W G N nr inw. MM. 74.85

Károly KLIMÓ

Ur. w 1936 r. w Békéscsabá. W latach 1956 do 1962 uczęszczał do Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych. Był uczniem Gyuli Pápa, Istvána na Szönyi i Auréla Bernátha. Jako stypendysta przebywał w Polsce, Hiszpanii, Grecji i Anglii.

Od 1972 r. jest wykładowcą w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. W 1972 r. otrzymał nagrodę im. Munkácsyego.

74. Wypalacz wapna, 1974, olej włókno drzewne, 45 × 40
wł. Muzeum im. Ferenczyego w Szentendre
75. Ściana, 1975, olej włókno drzewne, 30 × 40
wł. artysty

János KMETTY

Ur. w 1889 r. w Miskolcu. Uczył się u Karolya Frenczyego, później od 1911 r. w Paryżu na Akademii Julien. Od lata 1922 r. sporadycznie maluje w Szentendre, a w 1945 r. zostaje członkiem Osiedla Artystów. W tym okresie był wykładowcą w Wyższej Szkole Sztuk Pięknych. W 1949 r. otrzymał nagrodę im. Kossutha, w 1959 r. tytuł Zasłużonego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej, w 1965 r. tytuł Wybitnego Artysty, a w roku 1974 Order II stopnia Sztandaru Węgierskiej Republiki Ludowej. Zmarł w 1975 r.

76. Ulica na wsi, 1937, akwarela, 17,5 × 25
wł. W G N nr inw. 1954-4906
77. Dachy domów, 1940, akwarela, 15 × 20,5
wł. W G N nr inw. F. 62.184
78. Martwa natura z kapeluszem, ok. 1940, tempera, 34 × 49
wł. W G N nr inw.: FK 3190 (7569)
79. Wnętrze, ok. 1950, olej pł., 60 × 75
wł. W G N nr inw. 50.32 (9885)
80. Fragment miasta, pastel, 24 × 31
wł. W G N nr inw. F 73.112
81. Autoportret, olej drewno, 53 × 39
wł. W G N nr inw. MM 74.132

Imre KOCSIS

Ur. w 1940 r. w Makó. Studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u György Kádára. Brał udział w ponad pięćdziesięciu wystawach. Uzyskał wiele nagród w konkursach na Węgrzech a także nagrodę na V Międzynarodowym Biennale Grafiki w Krakowie (1974). Jest mieszkańcem Nowego Osiedla Artystów Malarzy w Szentendre. Pracuje jako asystent w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych.

82. Remont, 1974/75, olej płyta pilśniowa, 158 × 196
wł. W G N nr inw. MM 76

83. Grająca szafa, serigrafia, 80 × 60
wł. artysty
84. Sukces, serigrafia, 80 × 60
wł. artysty

Ferenc KÓKA

Ur. w 1935 r. w Budapeszcie. Studia ukończył w 1960 r. w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w pracowniach prof. prof. Jánosa Kmettyego i Auréla Bernátha. Od 1969 r. mieszka w Nowym Osiedlu Artystów w Szentendre. Od 1961 r. bierze udział w wystawach w kraju oraz za granicą. W 1972 r. otrzymał nagrodę II stopnia im. Munkácsyego.

85. Wędrowiec, ok. 1970, olej włókno drzewne, 61 × 80
wł. W G N nr inw. MM 74.90
86. Skrzydlaty człowiek, olej włókno szklane, 100 × 157
wł. W G N nr inw. MM 74.161
87. Ptaki, 1975, olej włókno drzewne, 65 × 115
wł. W G N nr inw. MM 76

Dezső KORNISS

Ur. w 1908 r. w Besztercebánya. Studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Jánosa Vaszaryego i Istvána Csóka. Od 1934 r. pracuje w Szentendre. W 1945 r. został członkiem Osiedla Artystów w Szentendre. W latach 1947-1948 uczył w Wyższej Szkole Przemysłu Artystycznego. Wystawia od 1925 r. Miał kilka wystaw indywidualnych w kraju i za granicą.

88. Motyw z Szentendre, 1935, pastel, 46 × 24
wł. W G N nr inw. F. 63.171
89. Podczas burzy, 1943, olej karton, 31 × 43
wł. W G N nr inw. 65.78 T (7626)
90. Bukiet – totem, koniec lat 1940, olej tempera papier, 34,8 × 20,5
wł. WGN nr inw. 8802
91. Sprzeciw, 1947, olej pł., 126 × 48
wł. W G N nr inw. 66.67 T
92. Walka, lata pięćdziesiąte, olej pł., 30 × 65
wł. Muzeum Ferenczyego w Szentendre

Endre LUKOVICZKY

Ur. w 1939 r. w Békéscsaba. Uzyskał dyplom w 1962 r. w Wyższej Szkole Przemysłu Artystycznego. Jego nauczycielami byli: Zoltán Rákosi, Gyula

Hincz, Béla Molnár i Jenő Dudás. Od 1965 r. bierze udział w wystawach, a od 1969 r. mieszka w Szentendre w Nowym Osiedlu Artystów.

93. Szentendre I, 1971, gipsoryt, 48 × 48,4
depozyt Funduszu Plastycznego nr 450
94. Szentendre II, 1971, gipsoryt, 47,5 × 48,5
wł. W G N nr inw. G 74.131
95. Przestrzeń. Postać I, 1971, gipsoryt, 32 × 68
wł. W G N nr inw. G 71.241

Pál MIHÁLTZ

Ur. w 1899 r. w Magyarvalkó. Studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Imre Révész i Jánoša Vaszariego. W latach 1928–1946 wykładał na Politechnice w latach 1946–1959 w Wyższej Szkole Przemysłu Artystycznego. Od 1920 r. przyjeżdża do Szentendre, od 1946 r. jest członkiem Osiedla Artystów. Miał kilka wystaw indywidualnych. Laureat nagrody im. Munkácsyego, ma tytuł Zasłużonego Artysty, a od 1973 r. także tytuł Wybitnego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej.

96. Autoportret, 1957, olej drewno, 31 × 21
wł. W G N nr inw. 60.63 T (6746)
97. Archeologia I, 1974, olej tempera włókno drzewne, 100 × 70
wł. artysty
98. Stare drzewo, 1974, olej tempera włókno drzewne, 100 × 70
wł. artysty

Mária MODOK

Ur. w 1896 r. w Ráckeve. Studiowała w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Oszkara Glatza i Istvána Rétego. W latach dwudziestych pracowała w Nagybánya, od lat trzydziestych w Szentendre, po roku 1945 w Paryżu i w Szentendre aż do śmierci w 1971 r.

99. Martwa natura, lata 1960, tempera karton, 24 × 25
wł. W G N nr inw. 61.164 T (7015)
100. Zatoka, lata 1960, olej pł., 27 × 27
wł. W G N nr inw. 72.13 T (8788)

István Gy. MOLNAR

Ur. w 1933 r. w Kunhegyes. Studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Gyuli Papa, Béli Bána, Gézy Fónyi i Auréla Barnátha. Od 1960 r. mieszka

w Nowym Osiedlu Artystów w Szentendre i bierze udział w wielu wystawach w kraju i za granicą.

101. Jesień, ok. 1970, miedzioryt, 18,2 × 19,2
wł. W G N nr inw. G.71.166
102. Obrazy nocy, 1970, miedzioryt, 29,1 × 19,2
wł. W G N nr inw. G. 71.167
103. Postać – wariant V, 1970, technika mieszana papier, 61,5 × 43
wł. W G N nr inw. G. 71.240

Béla ONÓDY

Ur. w 1900 r. w Budapeszcie. Studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Istvána Rétego i Ede Balló. W latach 1921–1926 kontynuował studia w Paryżu i w Ameryce. W 1926 r. powrócił do kraju i został członkiem–założycielem Stowarzyszenia Malarzy w Szentendre. Od lat trzydziestych bierze udział w wystawach w kraju, w galeriach województwa peszteńskiego i w galeriach w Szentendre.

104. Dolina Anny, 1939, olej pł., 76 × 95,5
wł. W G N nr inw. FK 4819 (3762)
105. Żółte domy, 1961, olej pł., 46,5 × 56
wł. W G N nr inw. 69.98 T (8402)

Jenő PAIZS GOEBEL

Ur. w 1896 r. w Budapeszcie. Studia rozpoczął w Szkole Rysunku Przemysłowego (malarstwo na szkle), następnie u Tivadara Zemplényiego i Istvána Rétego w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. W latach 1924–1926 pracował w Paryżu i Barbizon. Po powrocie do kraju był współzałożycielem Stowarzyszenia Malarzy w Szentendre i aktywnym jego członkiem aż do śmierci w 1944 r.

106. Autoportret (Złoty wiek), 1931, tempera drewno, 127 × 100
wł. W G N nr inw. 67.17 T (7891)
107. Mostek w Szentendre, 1934, olej drewno, 49,5 × 62,6
wł. W G N nr inw. FK 2960 (1927)
108. Brzeg Dunaju w Szentendre, 1937, olej pł., 59 × 70
wł. W G N nr inw. 7117 (1923)

Gyula PAP

Ur. w 1899 r. w Orosháza. W latach 1913–1917 studiował w wiedeńskiej Graphische Lehr und Versuchsanstalt, a w 1919 w budapeszteńskiej Szkole

Przemysłu Artystycznego. W latach 1920–1923 pracował w weimarskim zespole Bauhausu, od 1926 do 1933 r. był wykładowcą w berlińskiej szkole malarstwa Itten, w latach 1947–1949 dyrektorem Szkoły Malarstwa i Kolegium Ludowego w Nagymaros, a w okresie od 1949 do 1962 wykładowcą w budapeszteńskiej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. W 1962 i 1974 r. otrzymał Order Pracy I kl., w 1972 tytuł Zasłużonego Artysty. Brał udział w wielu wystawach krajowych i za granicą.

109. Dolina Dunaju w Szentendre, 1939, olej drewno, 80 × 60
wł. artysty
110. Ostatnie kwitnienie, 1940, olej drewno, 82 × 65
wł. artysty
111. Góry Pilis nad Szentendre, ok. 1940, pastel papier, 40 × 52
wł. artysty

János PIRK

Ur. w 1903 r. w Galánta. Studia rozpoczął w Nagybánja u Jánosa Thormyego. W latach 1926–1933 studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u prof. Istvána Rétiego. W latach 1931–1937 przebywał jako stypendysta w Paryżu i Włoszech. Wystawia od 1924 r. Od 1944 r. mieszka w Szentendre. W 1957 r. otrzymał nagrodę im. Munkácsyego, a w 1968 r. Order Kultury Socjalistycznej.

112. Portret z kapeluszem, ok. 1950, olej drewno, 42 × 31
wł. W G N nr inw.: 66.142 T (7828)
113. Świątynia jesieni, ok. 1970, olej drewno, 60 × 87
wł. W G N nr inw.: MM 74.104
114. Siewca, 1972, olej tempera karton, 85,5 × 47
wł. W G N nr inw.: MM. 74.180

Piroska SZÁNTÓ

Ur. w 1913 r. w Kiskunfélegyház. Studiowała w Wyższej Szkole Przemysłu Artystycznego a następnie w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. W latach 1931–1932 uczęszczała do prywatnej szkoły Istvána Szönyi i Jánosa Vaszary. Od końca lat 30-tych pracuje w Szentendre. Wystawia od 1935 r. Jest autorką wielu ilustracji książkowych. W 1971 r. otrzymała nagrodę im. Munkácsyego a w 1973 r. została wyróżniona tytułem Zasłużonego Artysty Węgierskiej Republiki Ludowej.

115. Białe ulice, 1948, węgiel kredka papier, 62,5 × 86,5
wł. W G N nr inw. 57.132

116. Strachy na wróble, 1963, tusz węgiel papier, 57,2 × 99,8
wł. W G N nr inw. F 71.138
117. Latarnik, olej pł., 100 × 34
wł. W G N nr inw. MM. 76

Julia VAJDA

Ur. w 1913 r. w Trenczynie. Studia rozpoczęła w Szkole Przemysłu Artystycznego a kontynuowała w szkole Vilmosa Aba Nováka. Od 1935 r. wspólnie z mężem Lajosem Vajdą pracowała w Szentendre. Wystawia od 1940 r.

118. Kompozycja, 1946, gwasz, 20,5 × 16
wł. W G N nr inw. 8412
119. Kompozycja, olej pł., 36,5 × 44
wł. W G N nr inw. FK 8701 (4145)

Lajos VAJDA

Ur. w 1908 r. w Zalaegerszeg. Podczas pierwszej wojny światowej wraz z rodzicami przeniósł się do Serbii. W 1923 r. powrócił na Węgry i osiedlił się w Szentendre. W 1927 r. rozpoczął studia w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w pracowni Istvána Csóka. W 1928 r. został członkiem tzw. Koła Pracy założonego przez Lajosa Kassáka które grupowało młodzież o postępowych poglądach. Po rozpadnięciu się grupy przebywał w Paryżu, gdzie przede wszystkim zajmował się fotomontażem. W 1934 r. powrócił do Szentendre, interesował się motywami ludowymi, które w swoich pracach przekształcał w nowy kompozycyjny układ stosując metodę określaną przez niego jako „semantyka konstruktywno-surrealistyczna” aby stworzyć pomost pomiędzy nowoczesną sztuką Zachodu a zachowującą dawne tradycje sztuką Europy Wschodniej. Zmarł w 1941 r. w sanatorium przeciwgruźliczym w Budakeszi.

120. Fragment Szentendre, 1929, węgiel, 17,2 × 27,5
wł. W G N nr inw. F 72.162
121. Chłopskie podwórze, 1935, ołówek, 31,5 × 22,5
wł. W G N nr inw. F 62.97
122. Autoportret, 1936, pastel, 33,9 × 15,5
wł. W G N nr inw. FK 8972 (4105)
123. Martwa natura z wieżą kościoła, 1936, tempera, 33,9 × 15,5
wł. W G N nr inw. 1954–4950
124. Domy, 1936, ołówek, 31,5 × 22,5
wł. W G N nr inw. F 62.98
125. Ptak i czaszka, ok. 1940, kredka, 83,5 × 53,8
wł. W G N nr inw. F 67.10

Erzsébet VASZKÓ

Ur. w 1902 r. w Nagyikindó. W 1929 r. otrzymała dyplom w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Jánosa Vaszaryego. Od 1931 r. miał szereg wystaw indywidualnych w kraju i za granicą oraz brał udział w wystawach zbiorowych.

126. Fragment ogrodu (Szentendre), ok. 1960, olej karton, 67 × 82
wł. W G N nr inw. 64.114 T (7536)
127. Relacje, 1974, tłusta kredka papier, 32 × 42
wł. W G N nr inw. MM. 76.30

Géza VÖRÖS

Ur. w 1897 r. w Nagy Dobrony. Studiował w Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych u Ede Balló i Istvána Réti, następnie u Adolfa Fényesa w Osiedlu Artystów w Szolnok. Lato 1929 r. spędził w Szentendre i to spowodowało zasadniczy przełom w jego malarstwie. Po drugiej wojnie światowej systematycznie przyjeżdżał do Szentendre aż do śmierci w 1957 r.

128. Moja żona i ja, 1929, olej pł., 10 × 7,2
wł. W G N nr inw. 62.62
129. Kobieta w niebieskiej sukni, 1929, olej pł., 99 × 70
wł. Kubicz Mihályné

BIBLIOGRAFIA:

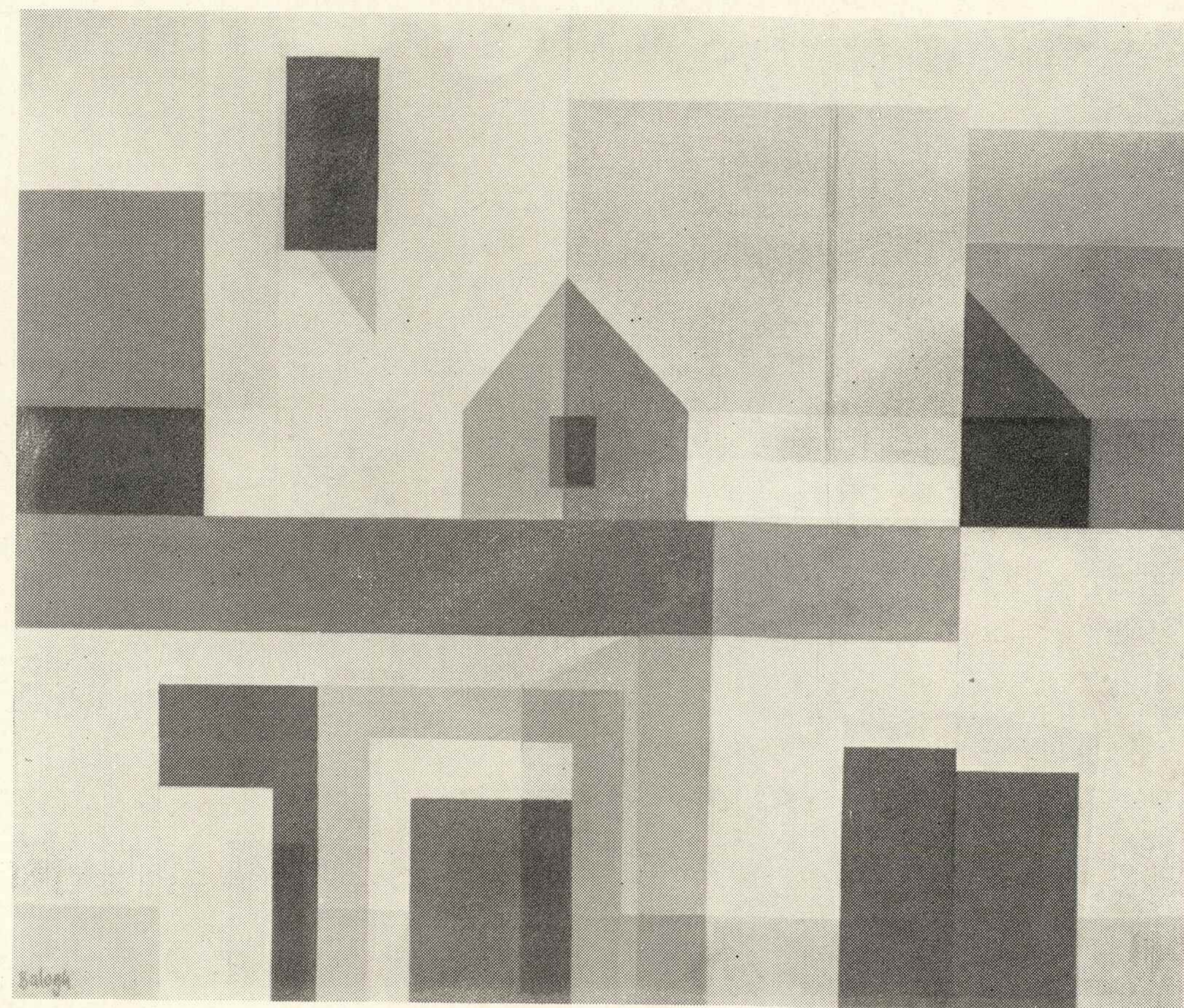
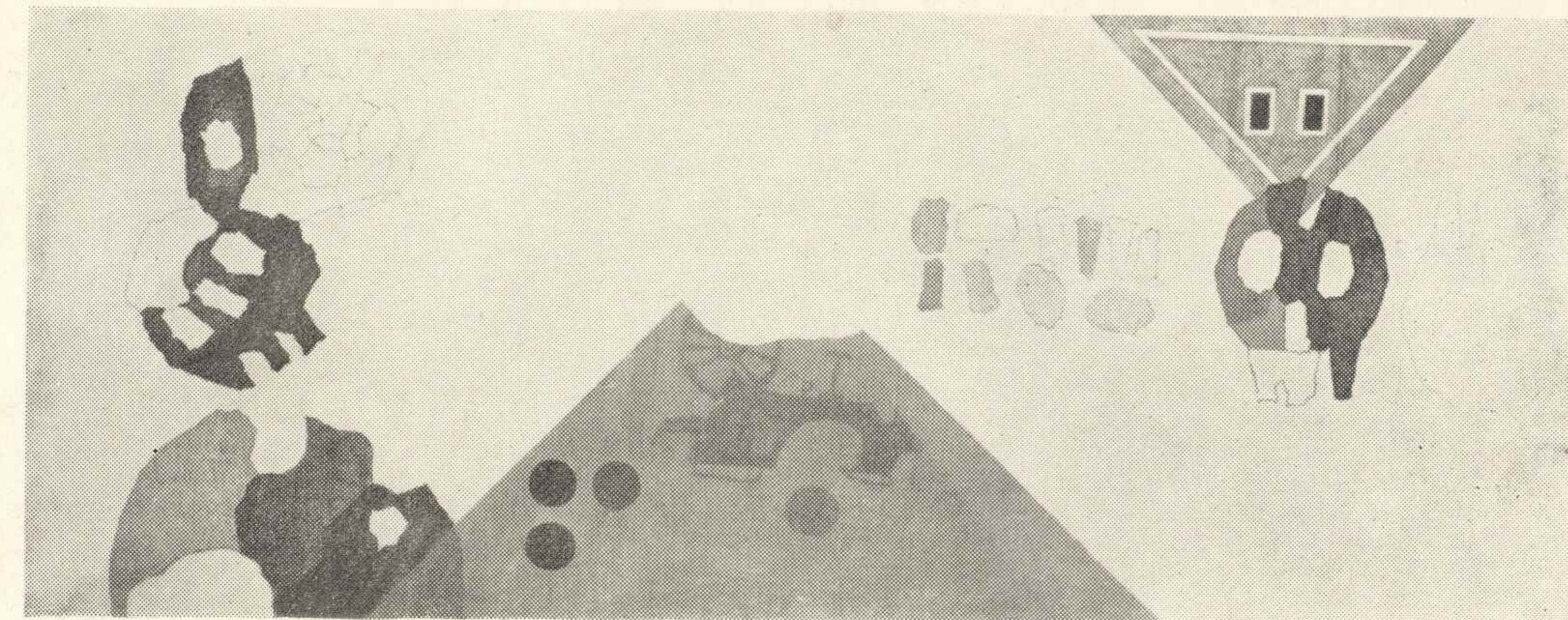
Iván Hevesy: Tibor Boromisza, 1922
dr Erzsébet Turchányi: Dziesięć lat osiedla artystów w Szentendre, 1939
István Genthon: Károly Ferenczy, BP, 1963
Gyula László: Barcsay, 1963
Stefánia Mándy: Vajda, 1964
Lenke Haulisch: Amos, 1966
Lenke Haulisch: Paizs, Goebel, 1968
Judit Szabadi: Endre Bálint, 1969
Clarise Philippe: Czóbel, 1970
Éva Körner: Dezső Korniss, 1971
Katalin S. Nagy: Margit Anna, 1971
Katalin Telepy: Pál Miháلتz, 1972
Lenke Haulisch: Gyula Pap, 1974
Lenke Haulisch: Gyula Czimra, 1974
Katalin Petényi: Barcsay, 1974
Lenke Haulisch: Powstanie, historia i styl malarstwa z Szentendre do roku 1945, 1976

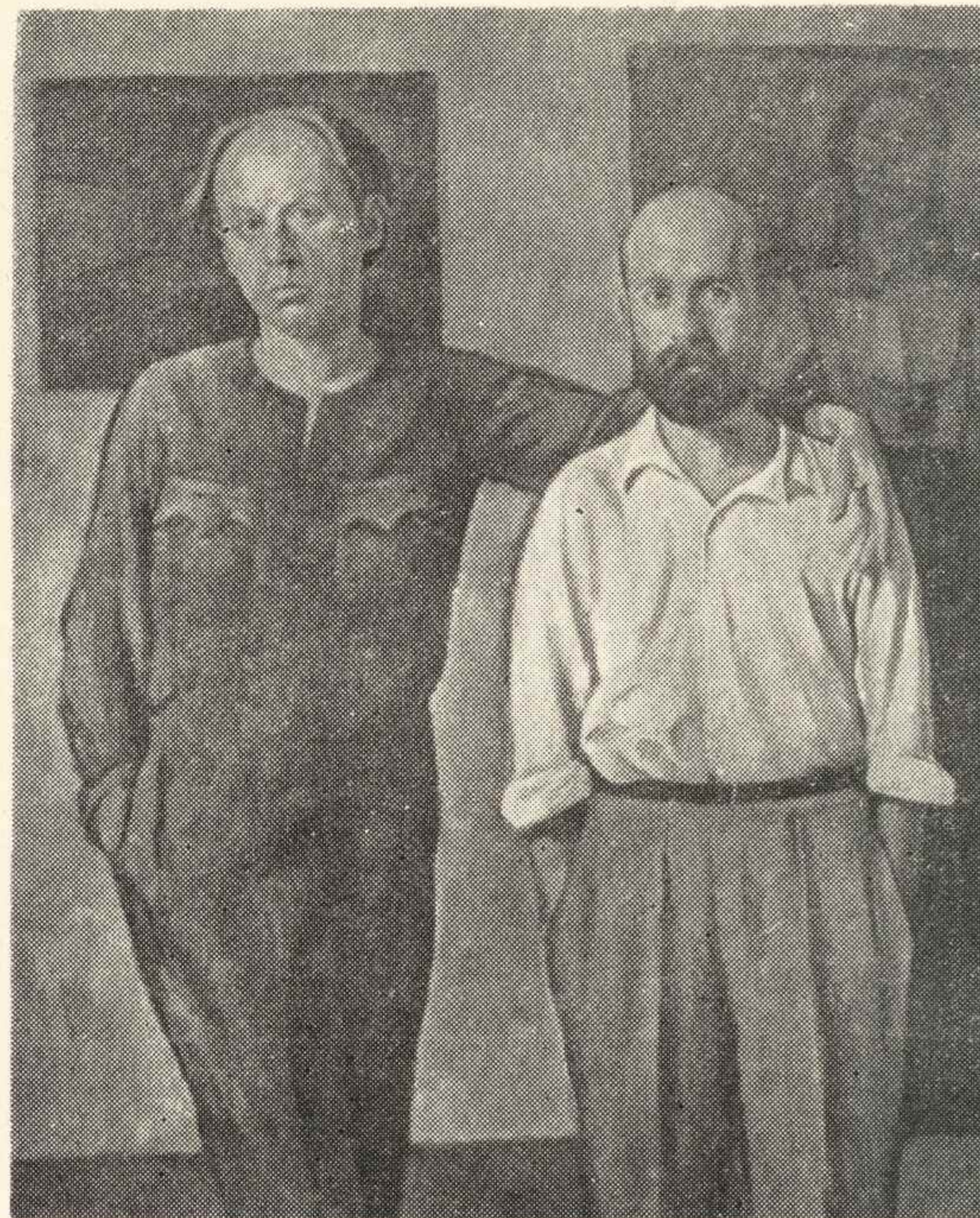

7. Margit Anna. Święto

11. Endre Bálint, Bartók in memoriam

13. László Balogh, Dalmatyńskie domy

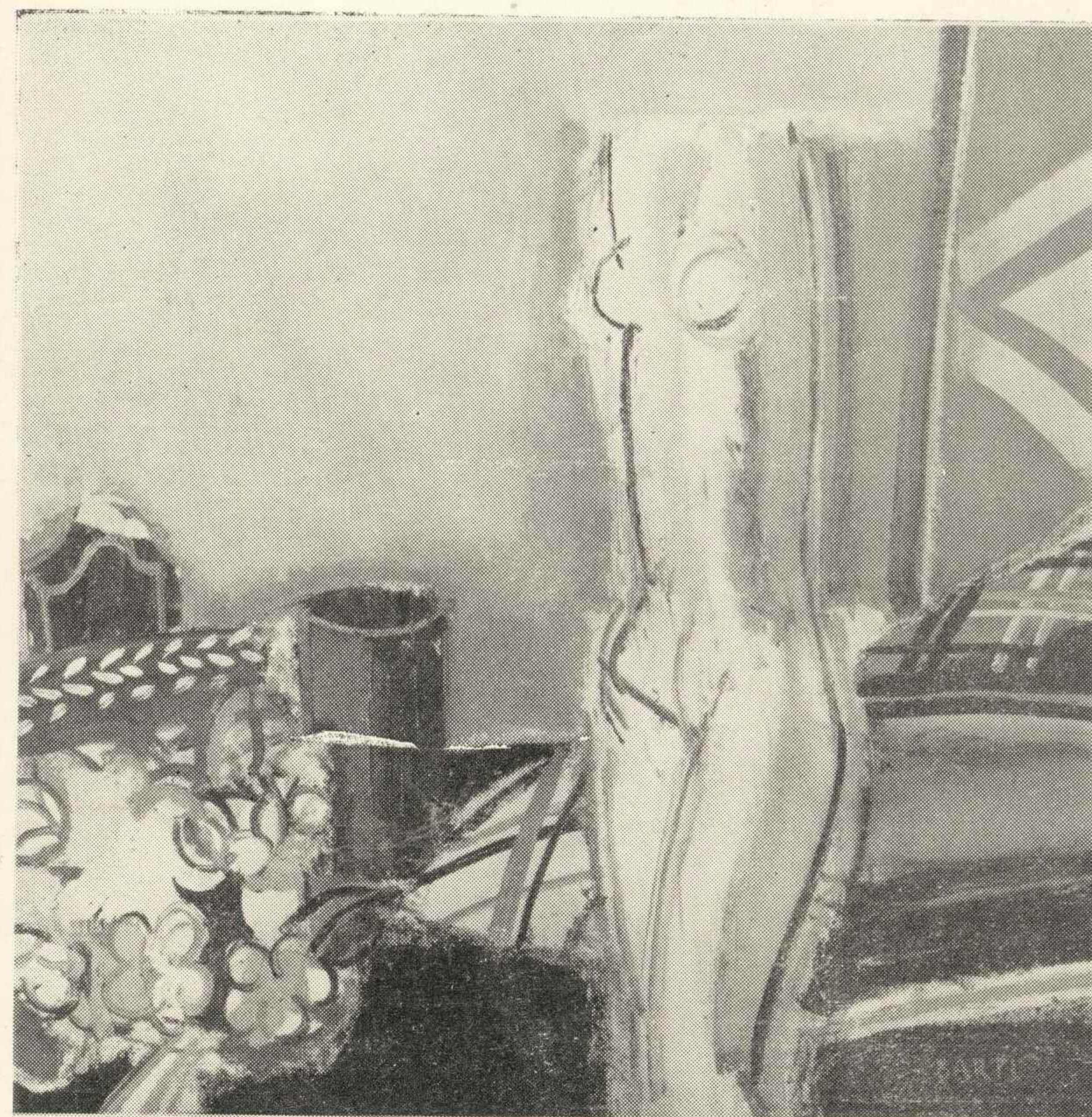
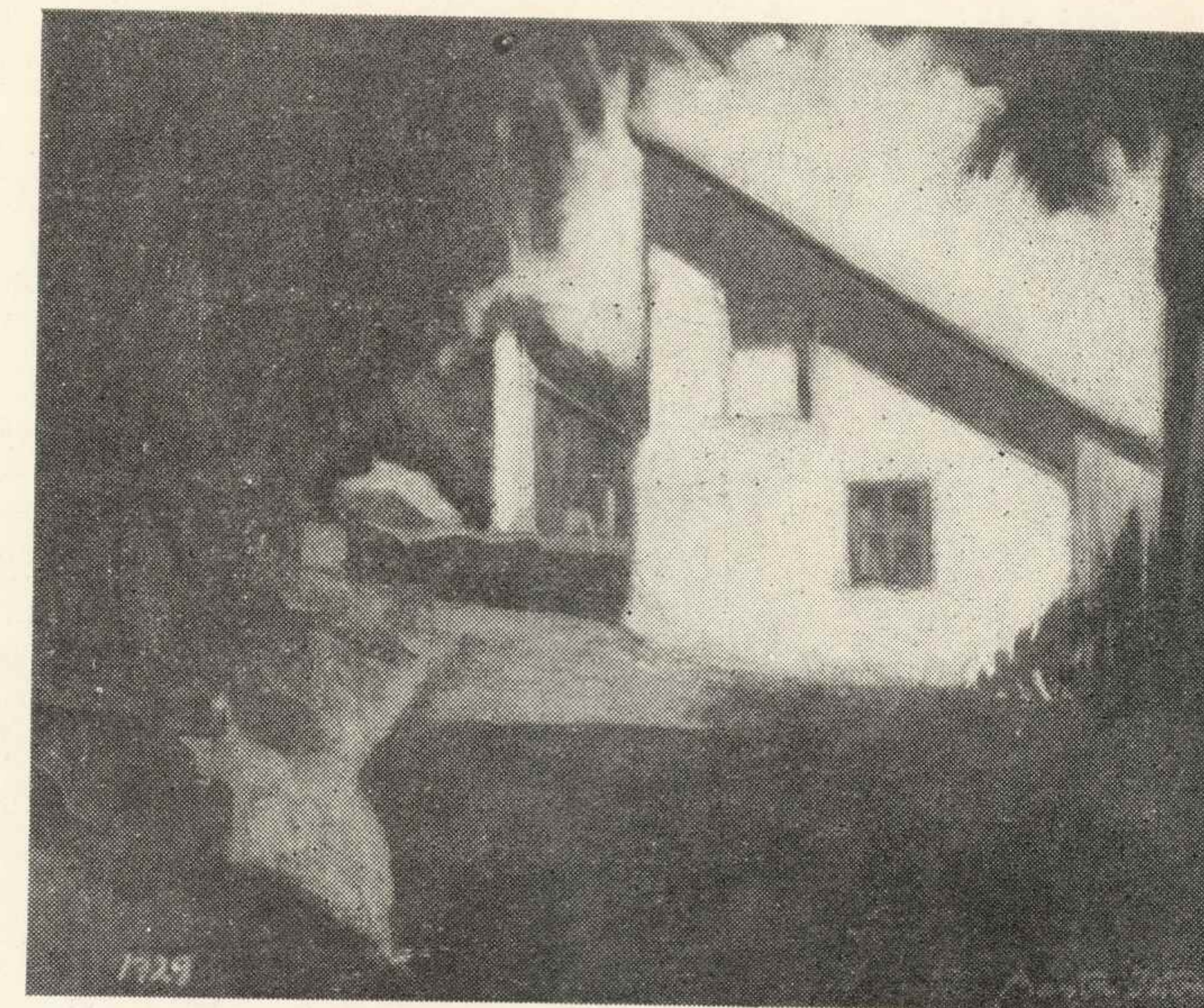

16. Miklós Bánovszky, Moi dwaj przyjaciele malarze

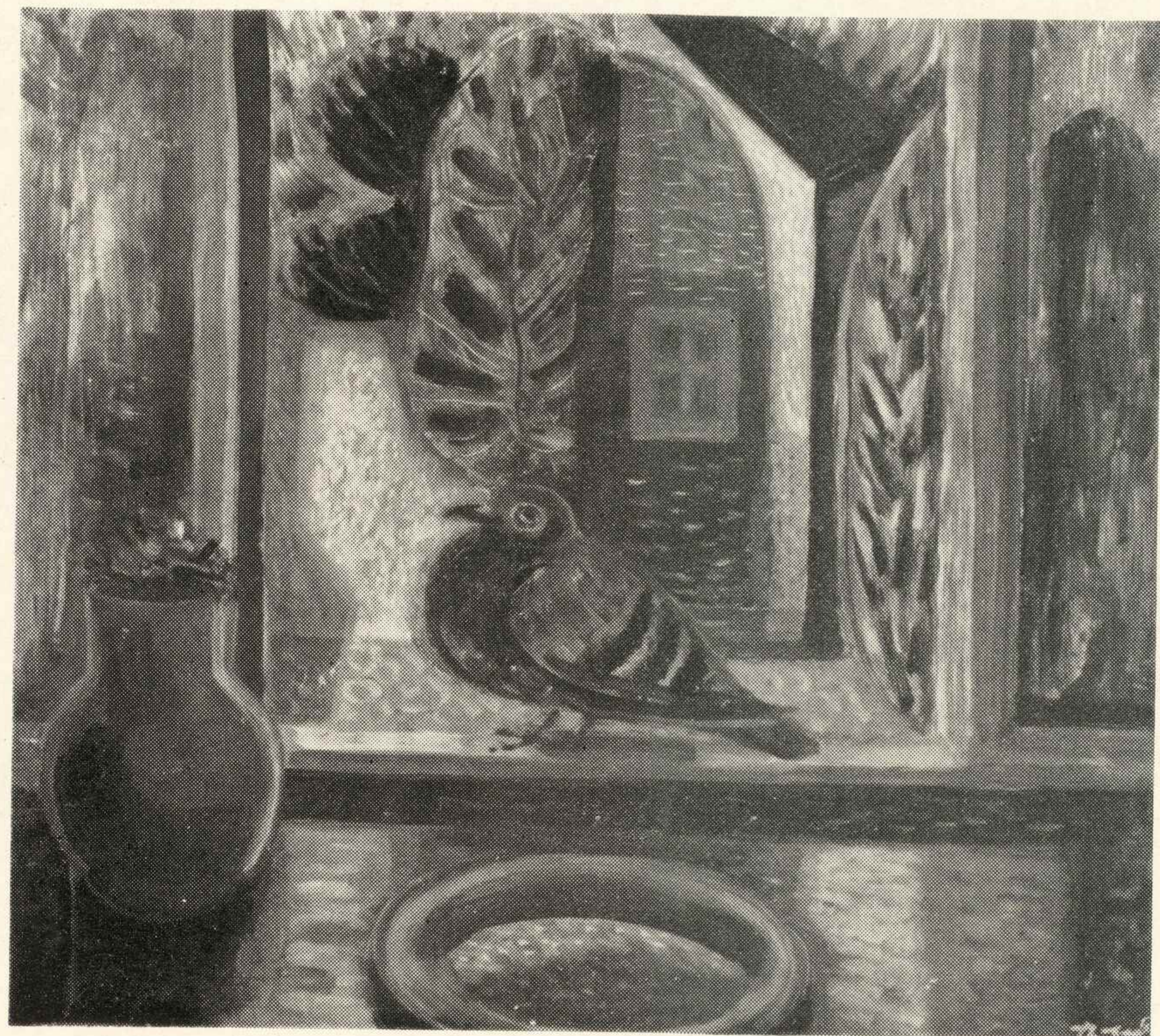
17. Jenő Barcsay, Wzgórza

22. István Barta, Domek na Oślej Górze

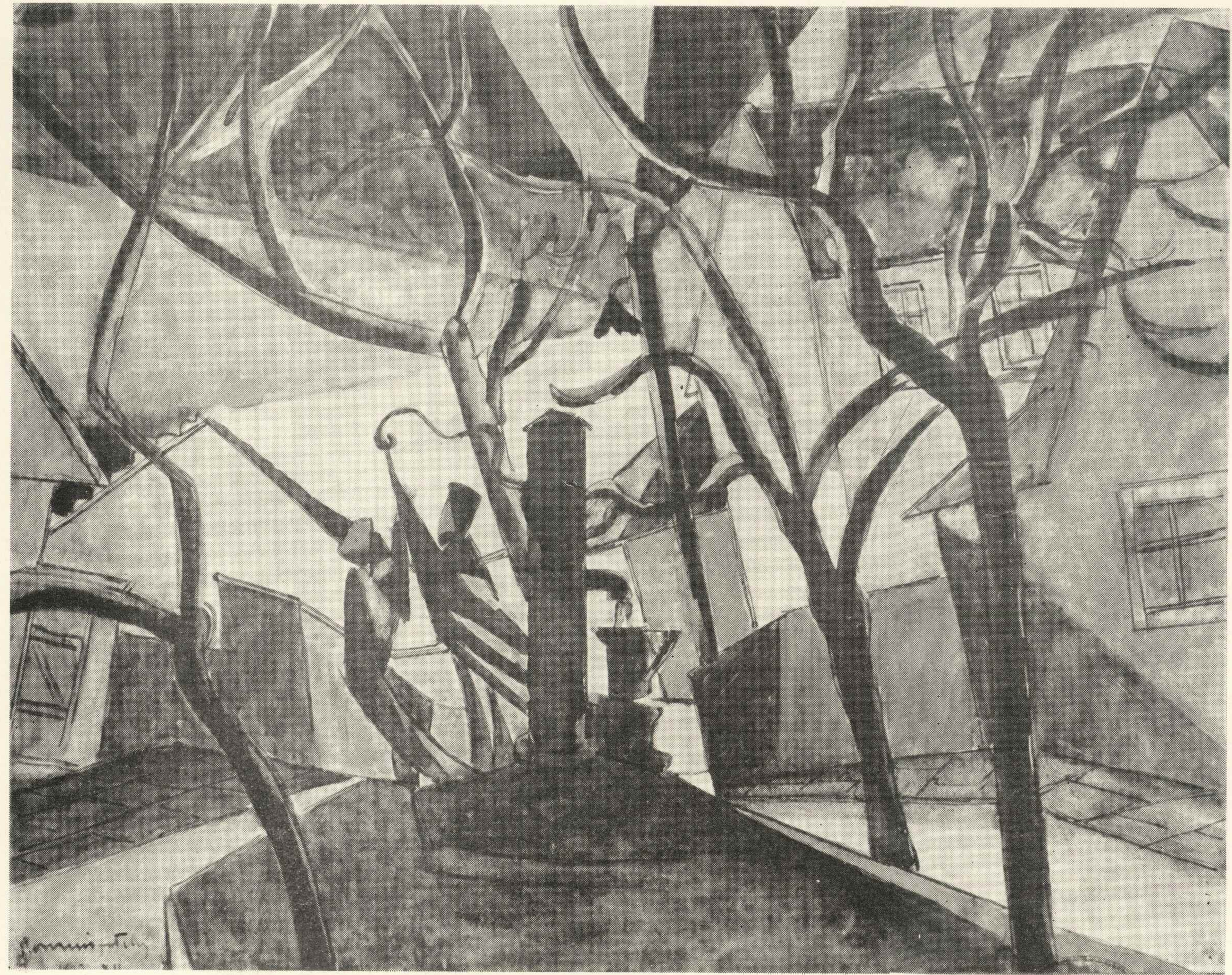
24. József Bartl, Martwa natura

27. Judit Beck, Martwa natura z kalarepą

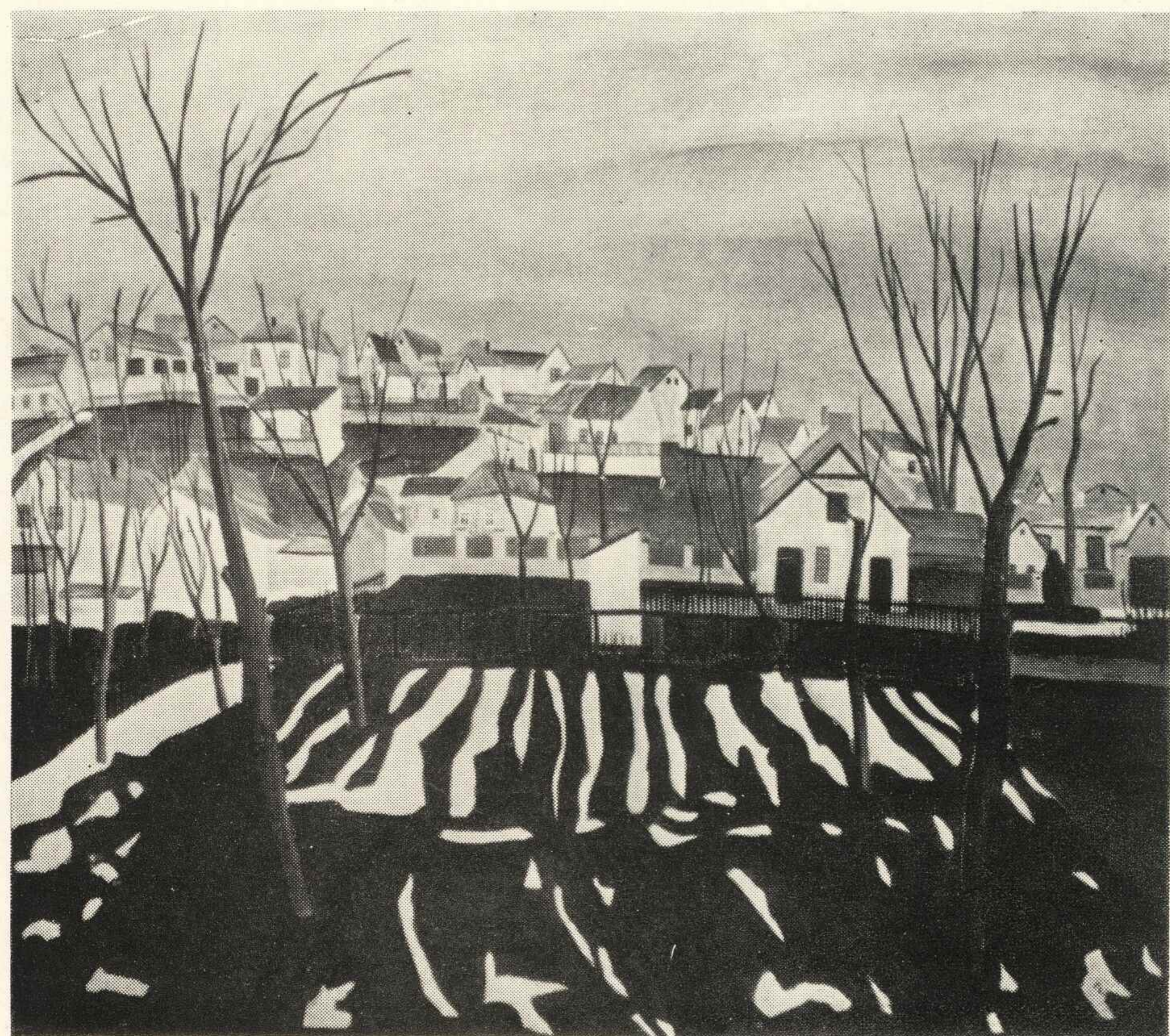
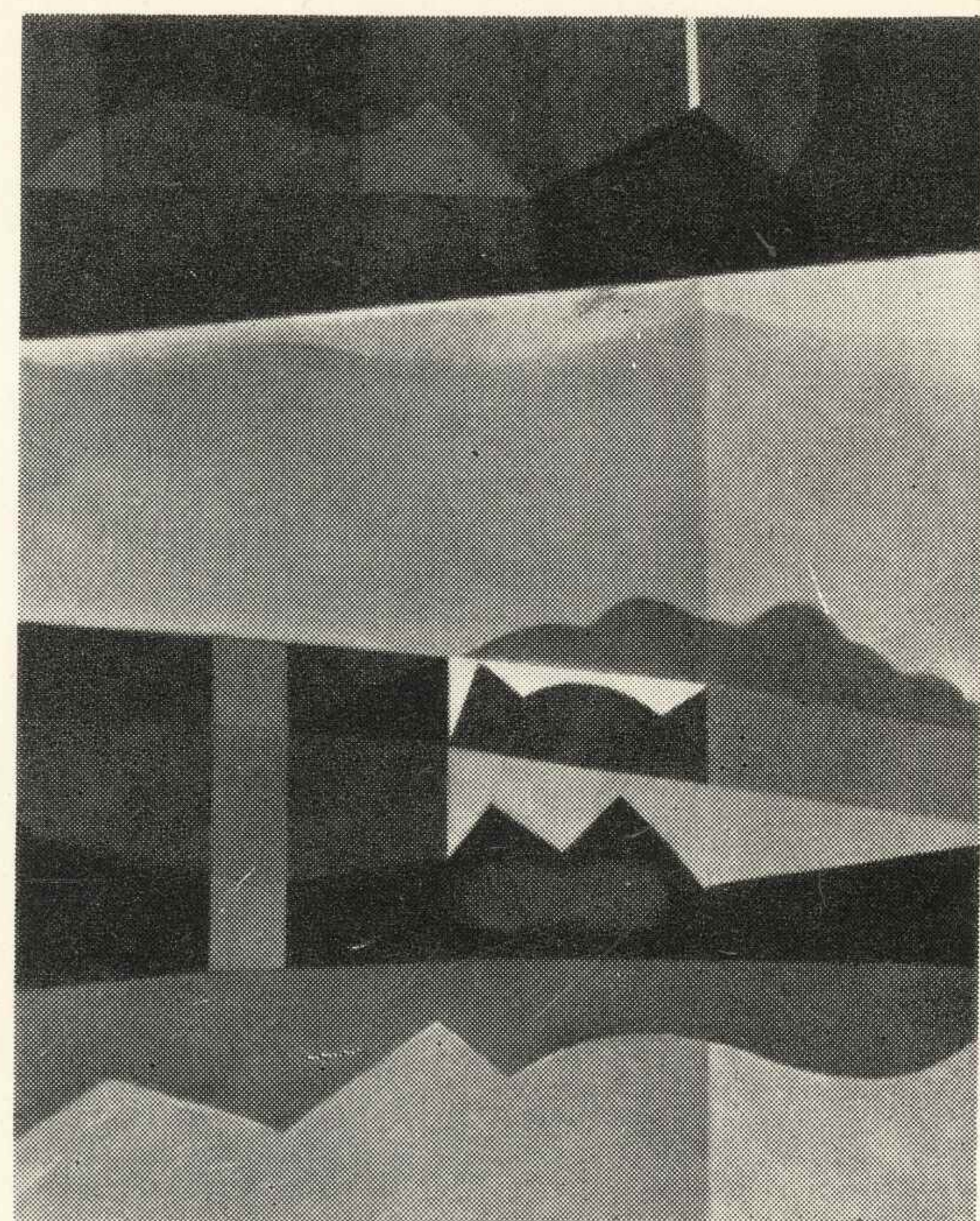

30. Géza Bene, Gofqb

31. Tibor Boromisza, Plac Elżbiety wieczorem

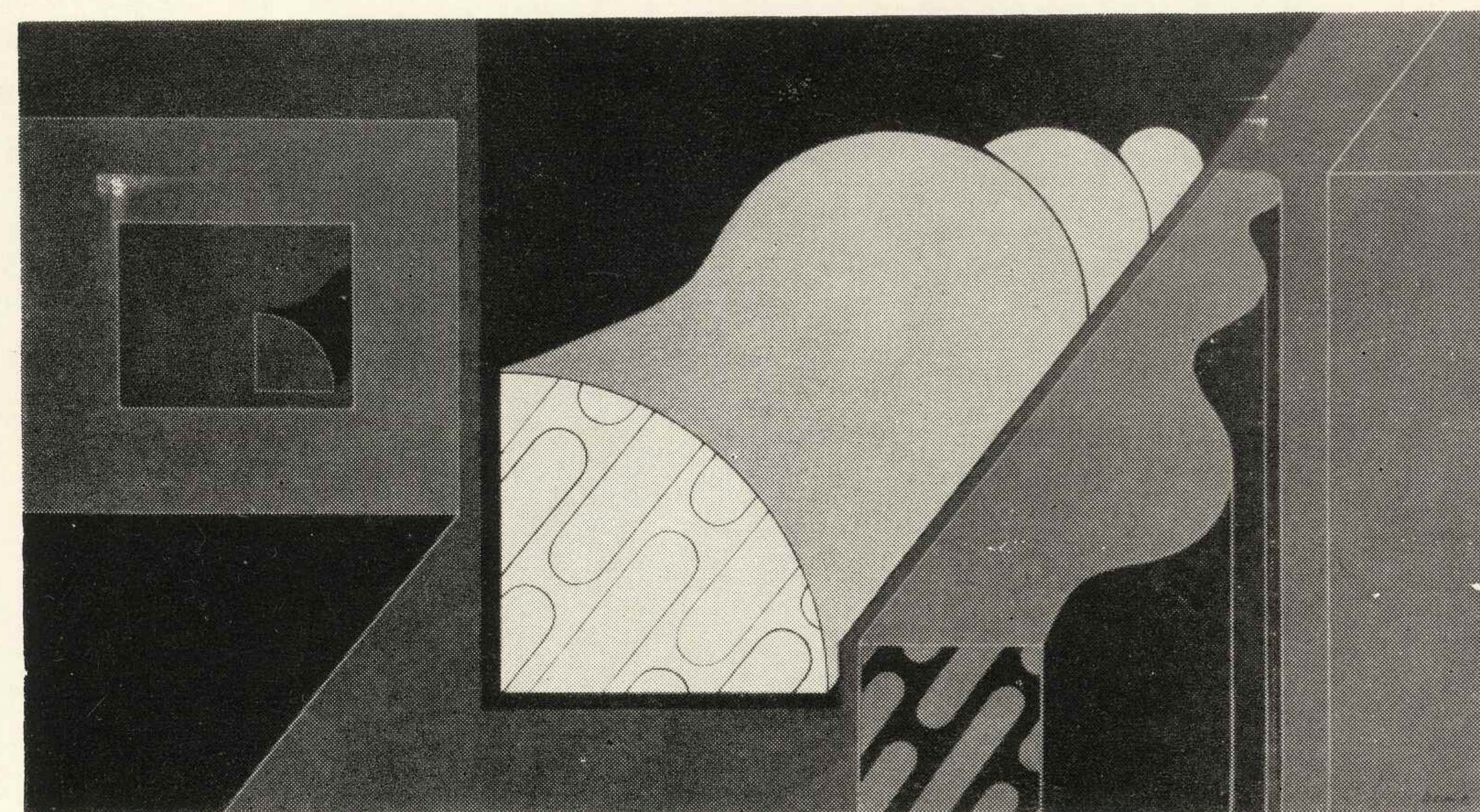

39. István Csik, Krajobraz nadmorski

41. Gyula Czimra, Marzec

47. Béla Czóbel, Martwa natura z kwiatami

50. Pál Deim, Architektura II

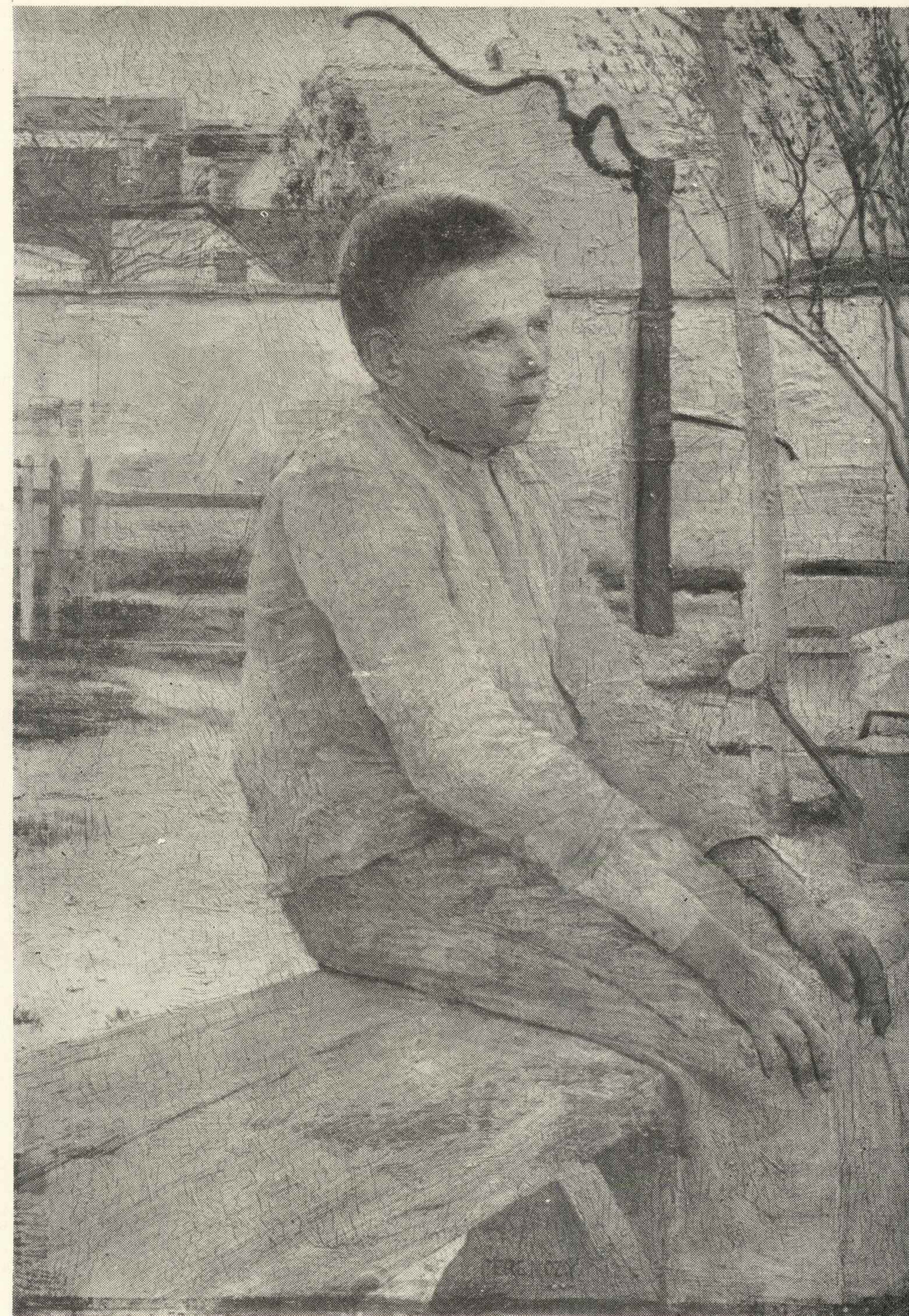

52. Antal Deli, Sluza

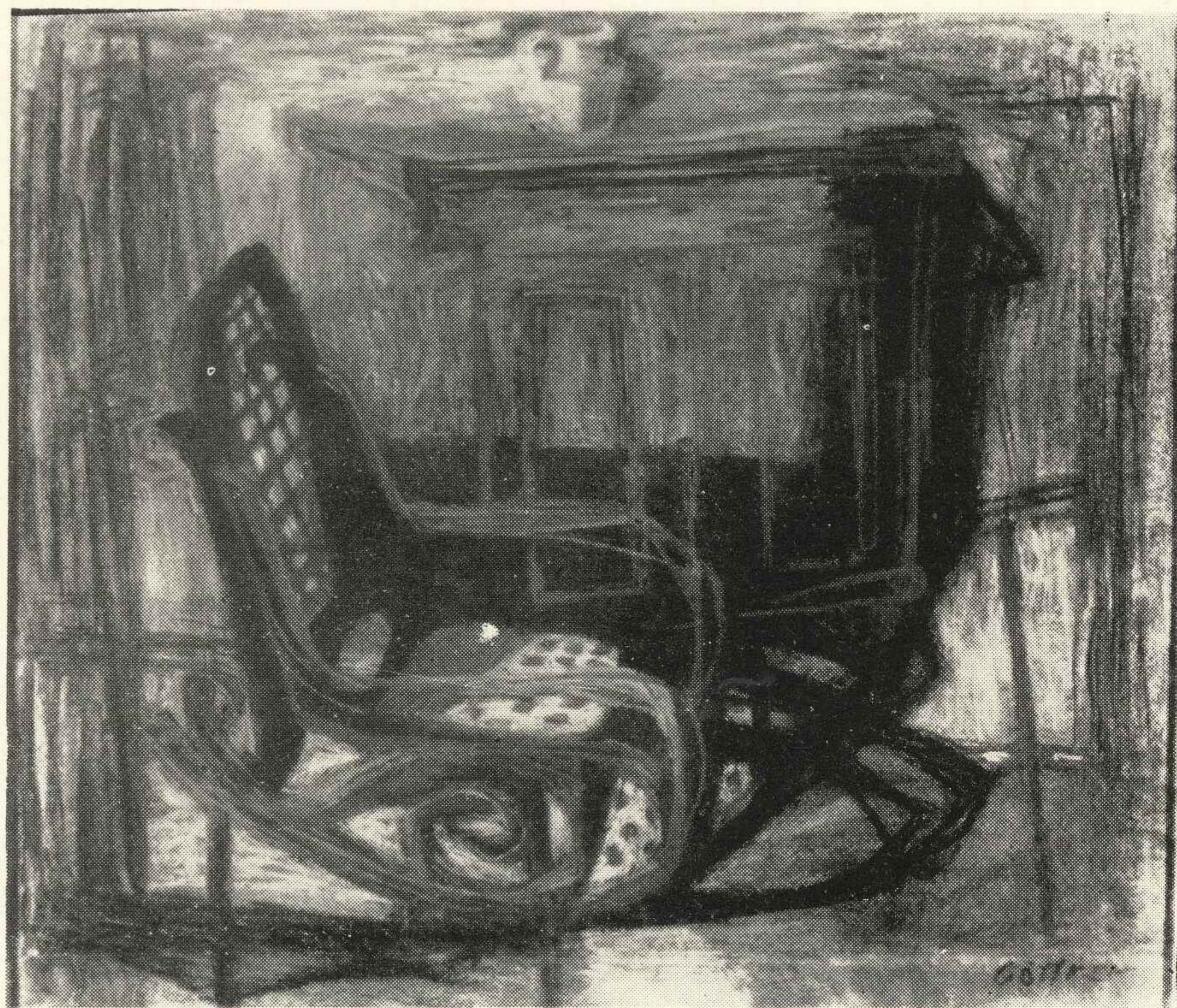
58. Béla Fekete Nagy, Kamienna Góra

59. Károly Ferenczy, Syn ogrodnika

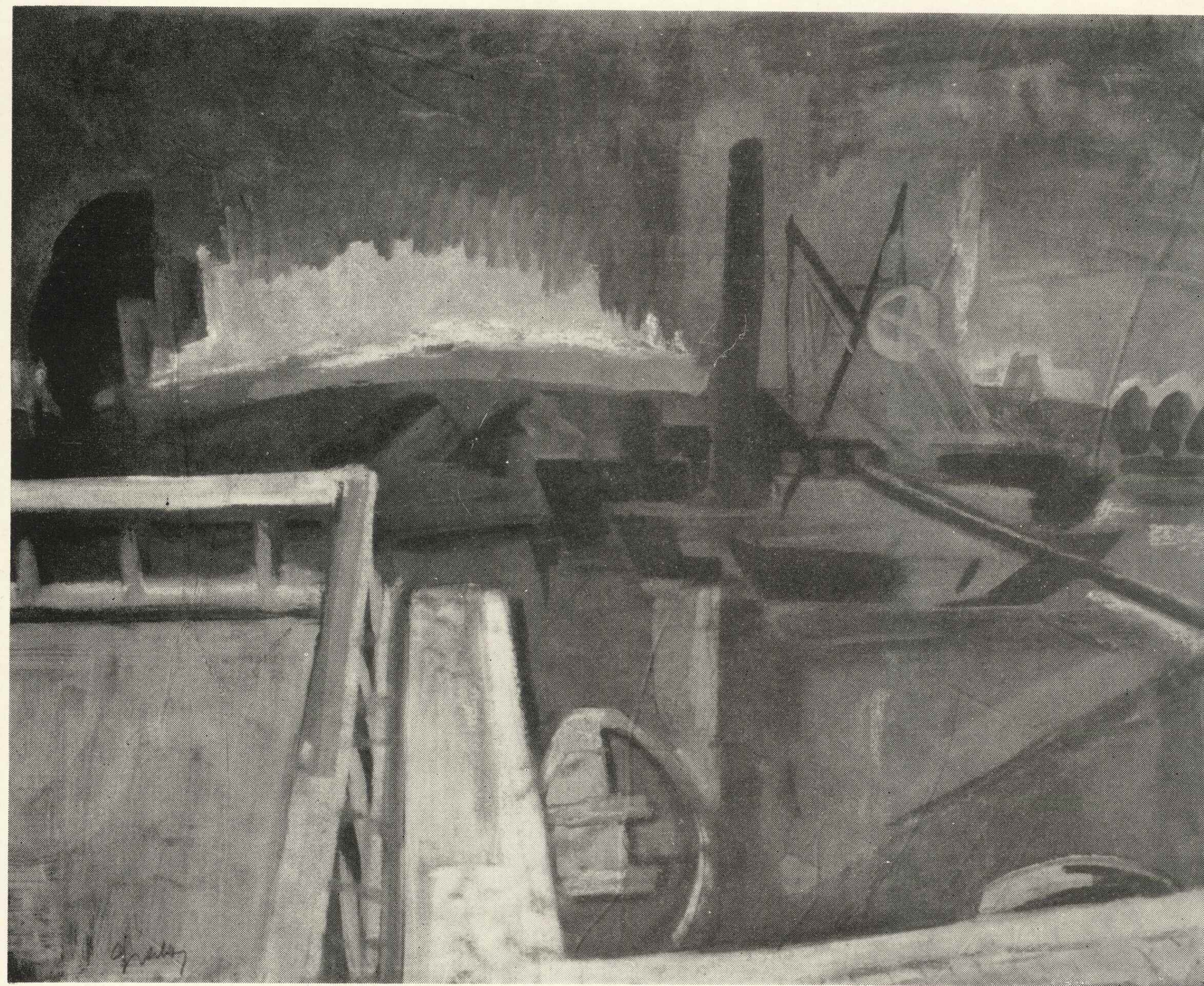

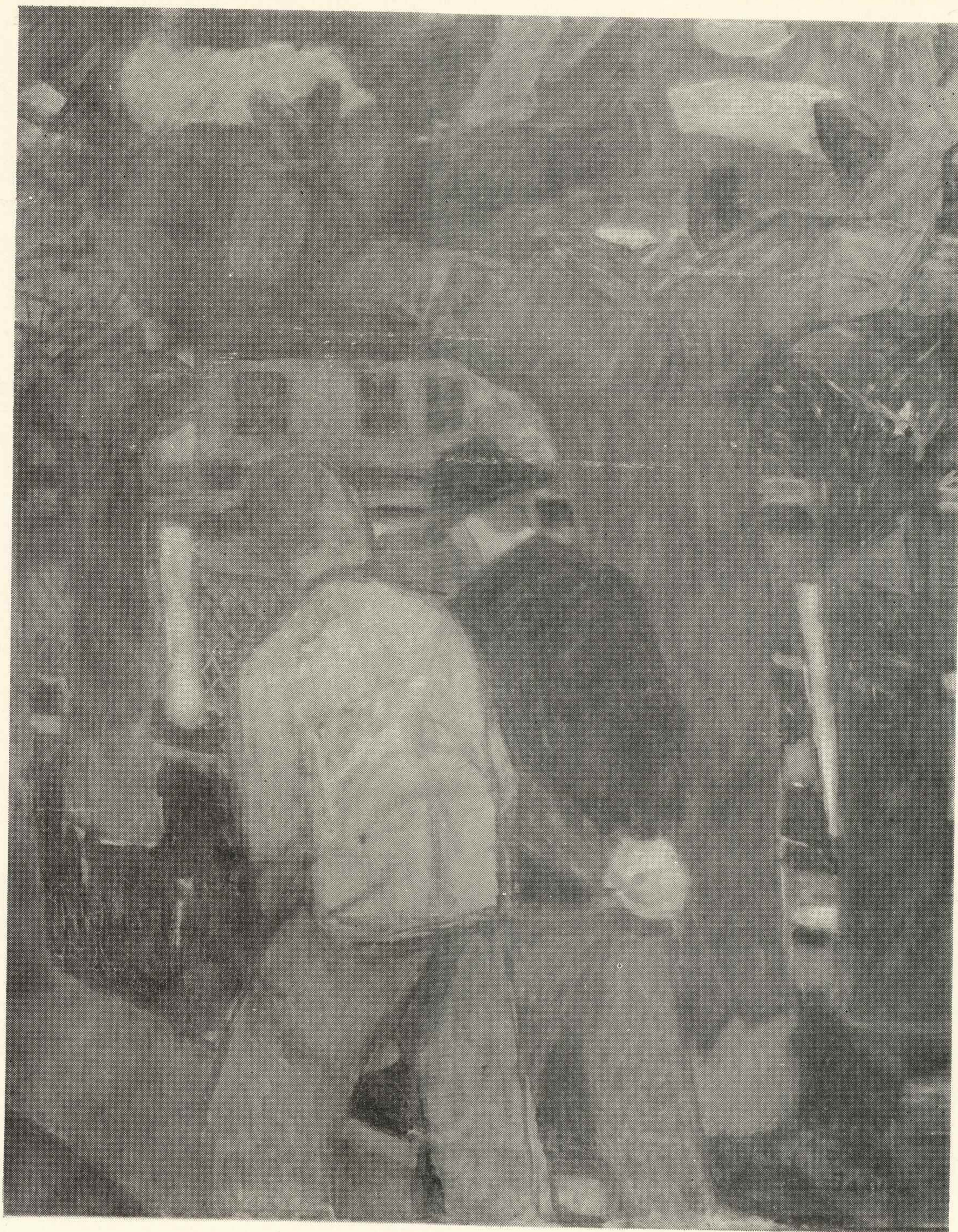
61. Géza Fónyi, Gołębie w oknie

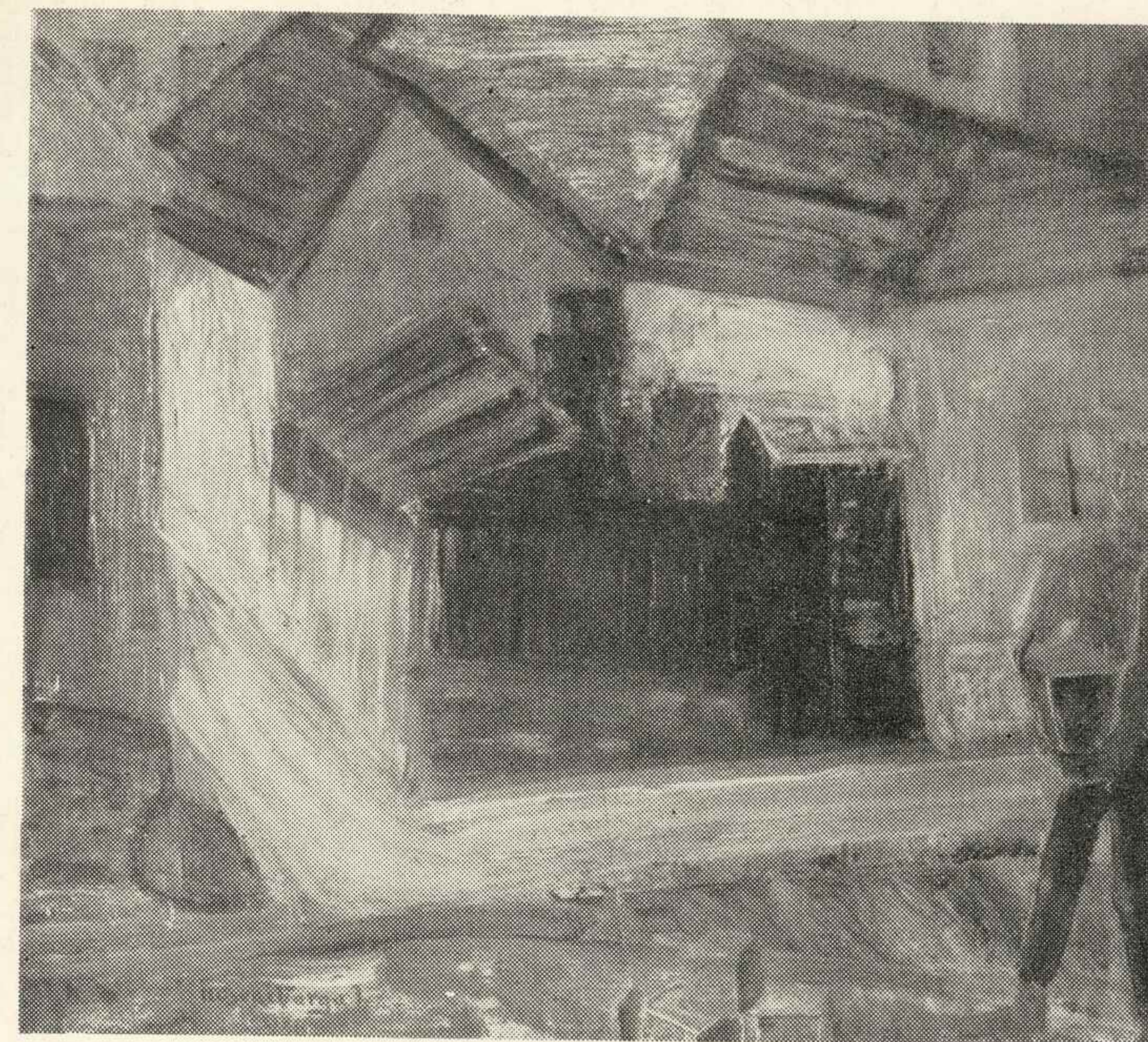
63. Miklós Göllner, Fotel na biegunach

64. Margit Gráber, Krajobraz

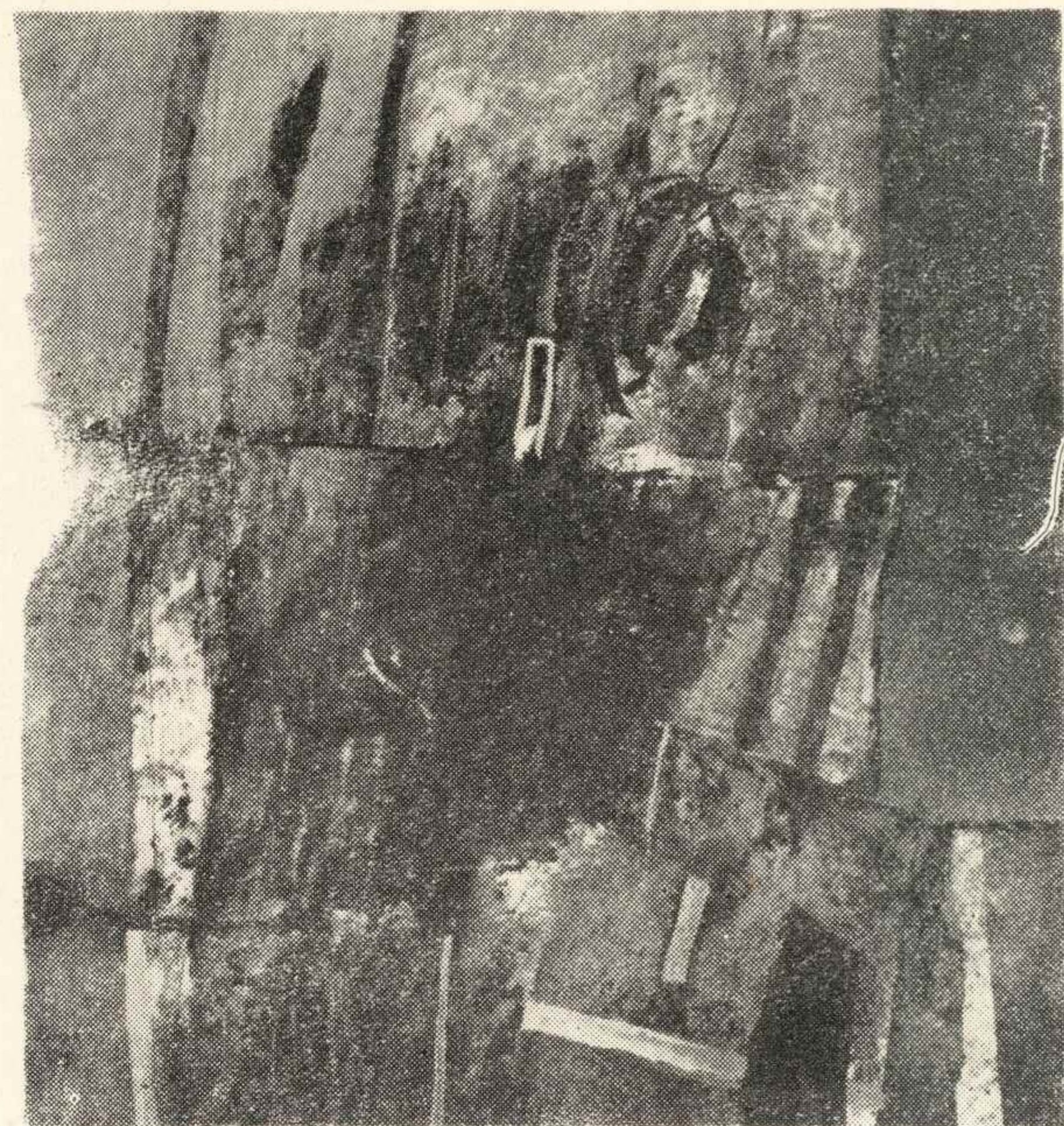
70. János Jakuba, W drodze do domu

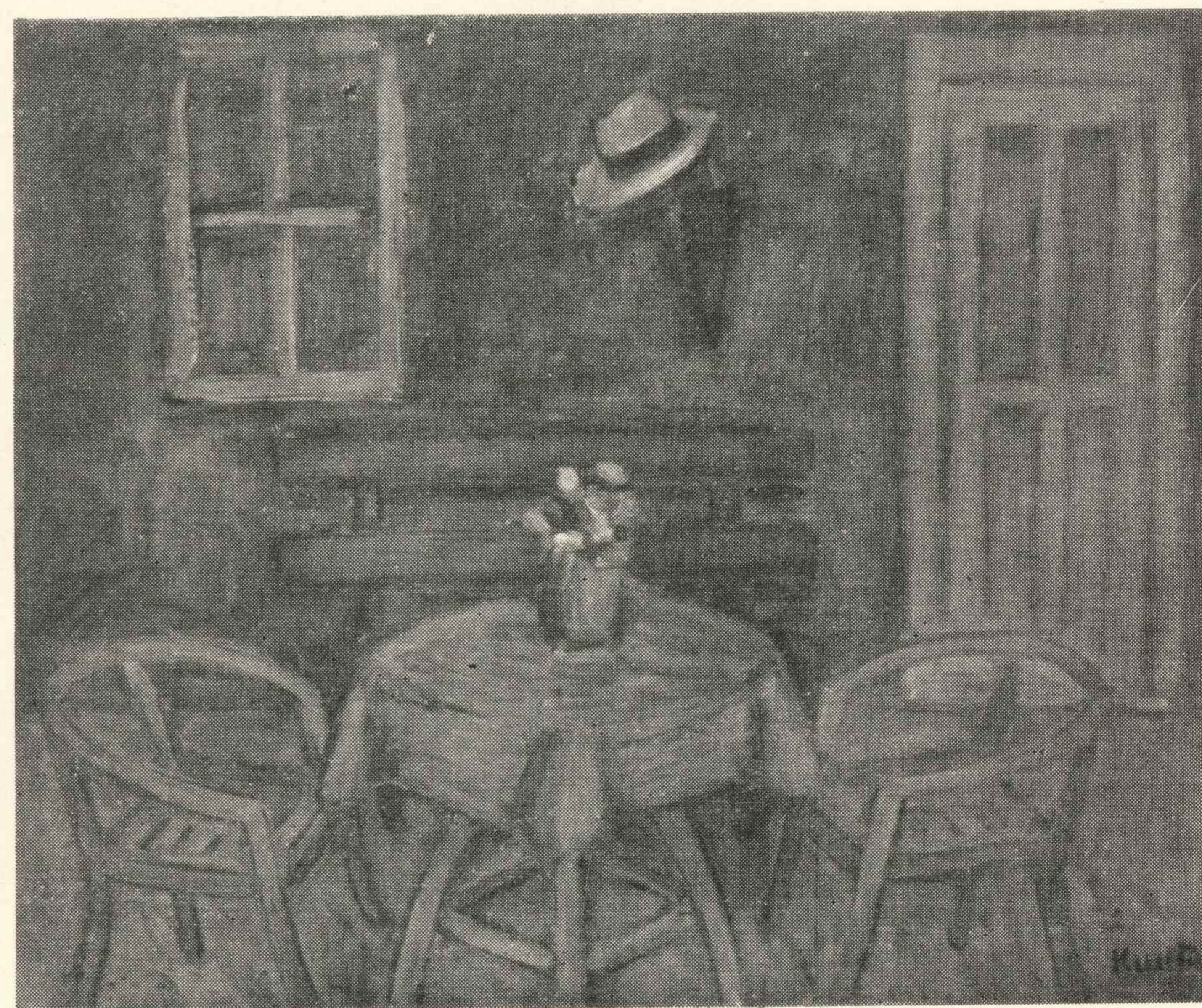
66. István Ilosvai Varga, Domy i człowiek dźwigający kamień

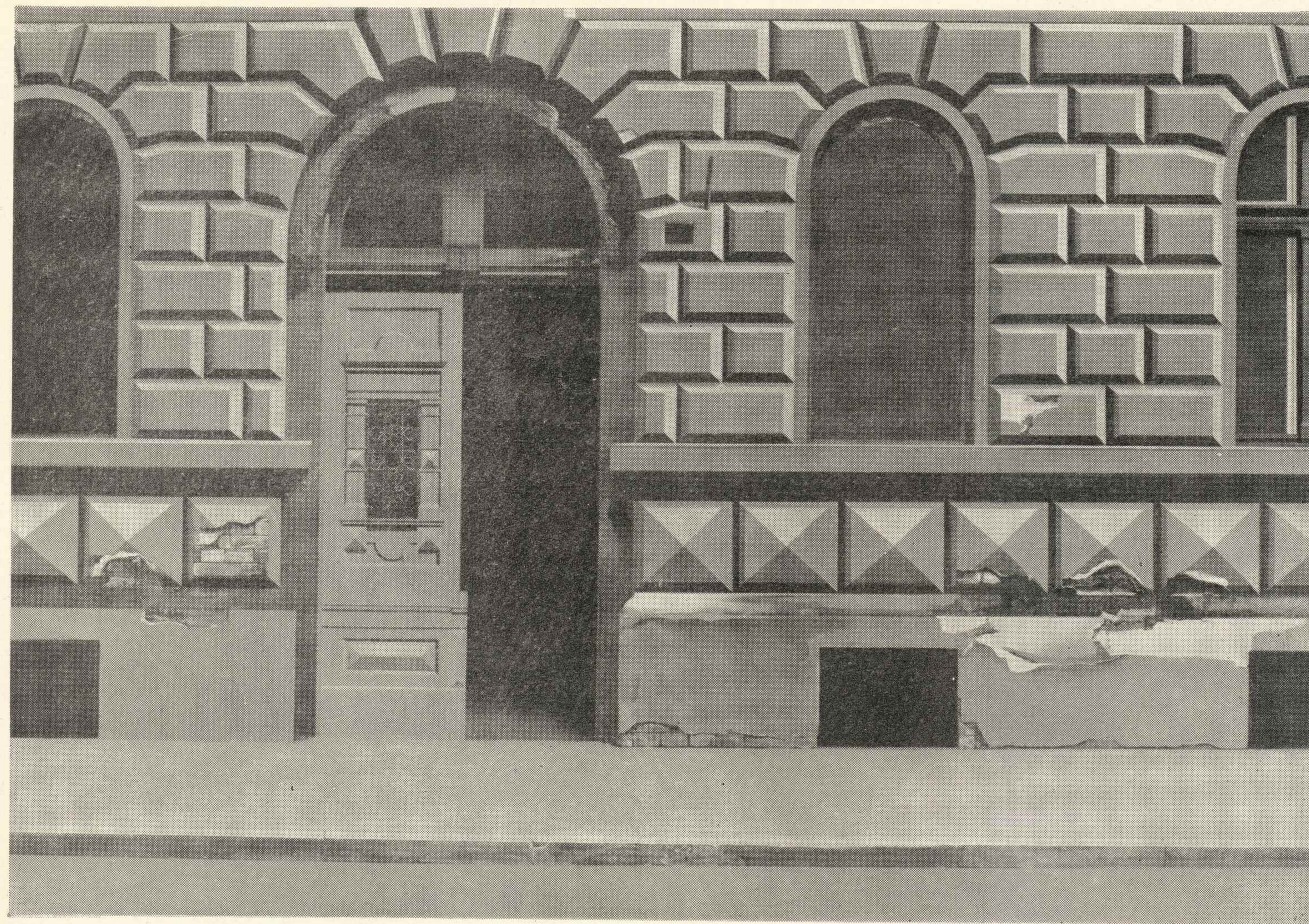
73. Andor Kántor, Stroma ulica

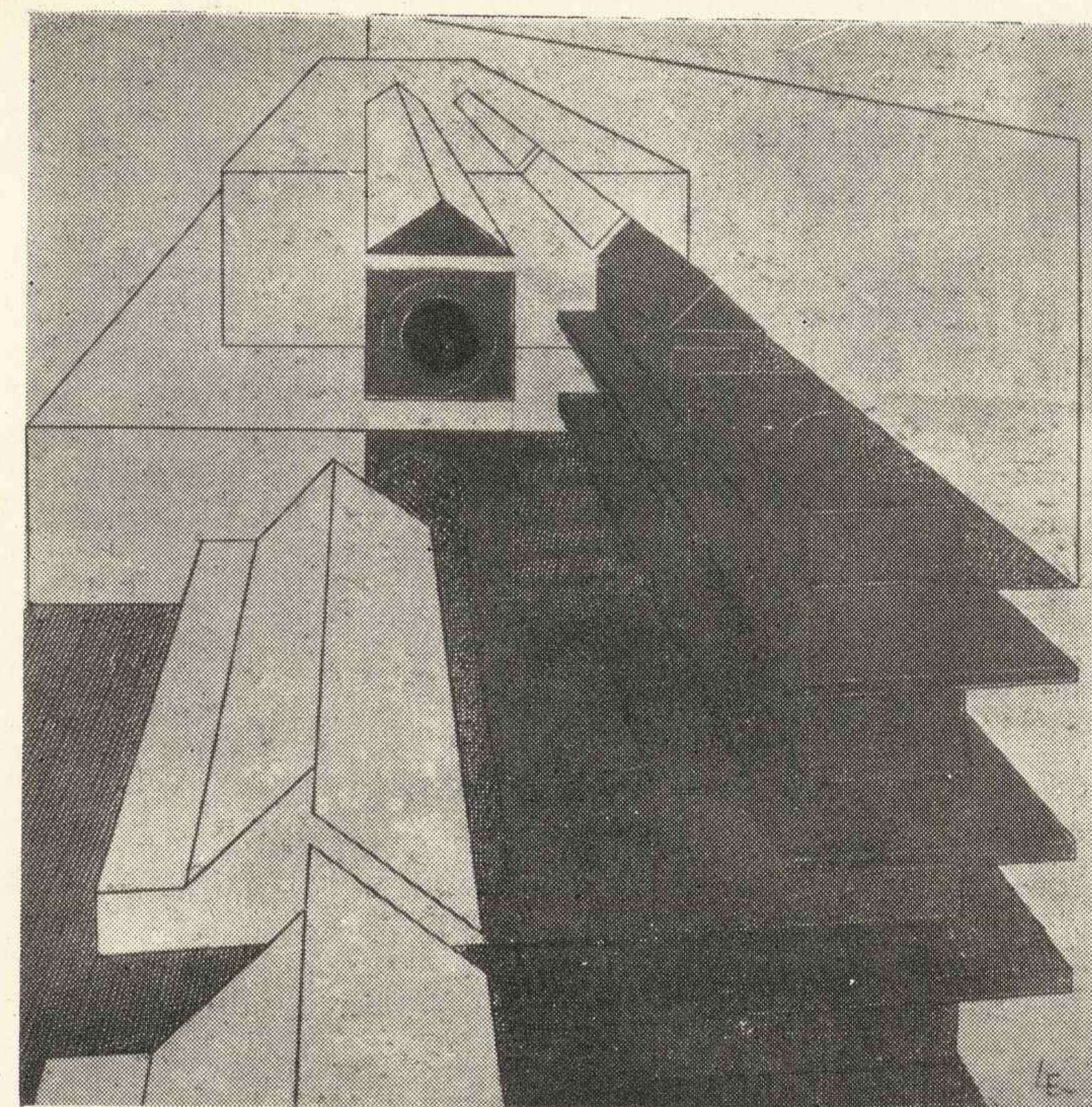
74. Károly Klimó, Wypalacz wapna

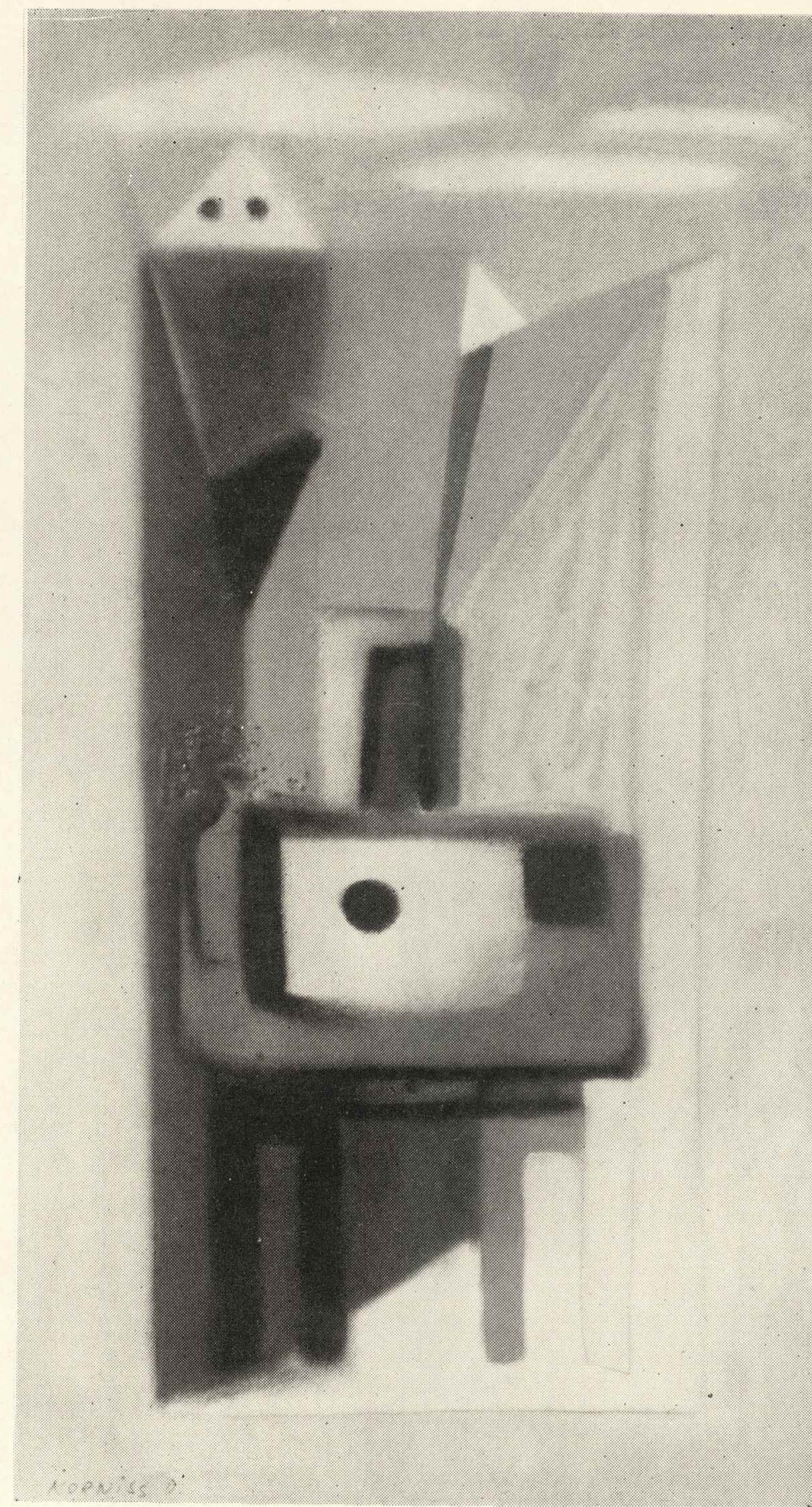
79. János Kmetty, Wnętrze

82. Imre Kocsis, Remont

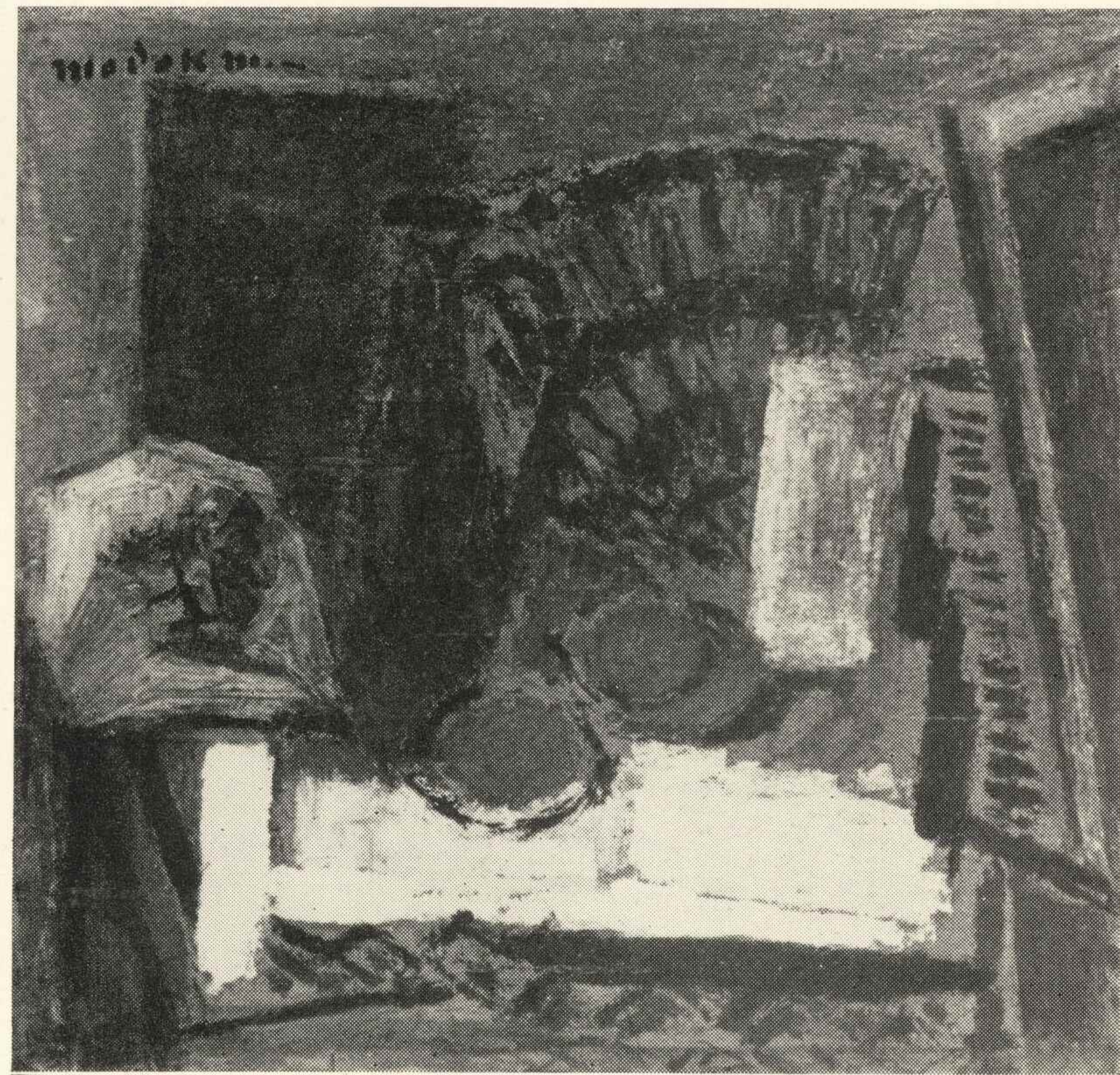
93. Endre Lukoviczky, Szentendre I

88. Dezső Korniss, Motyw z Szentendre

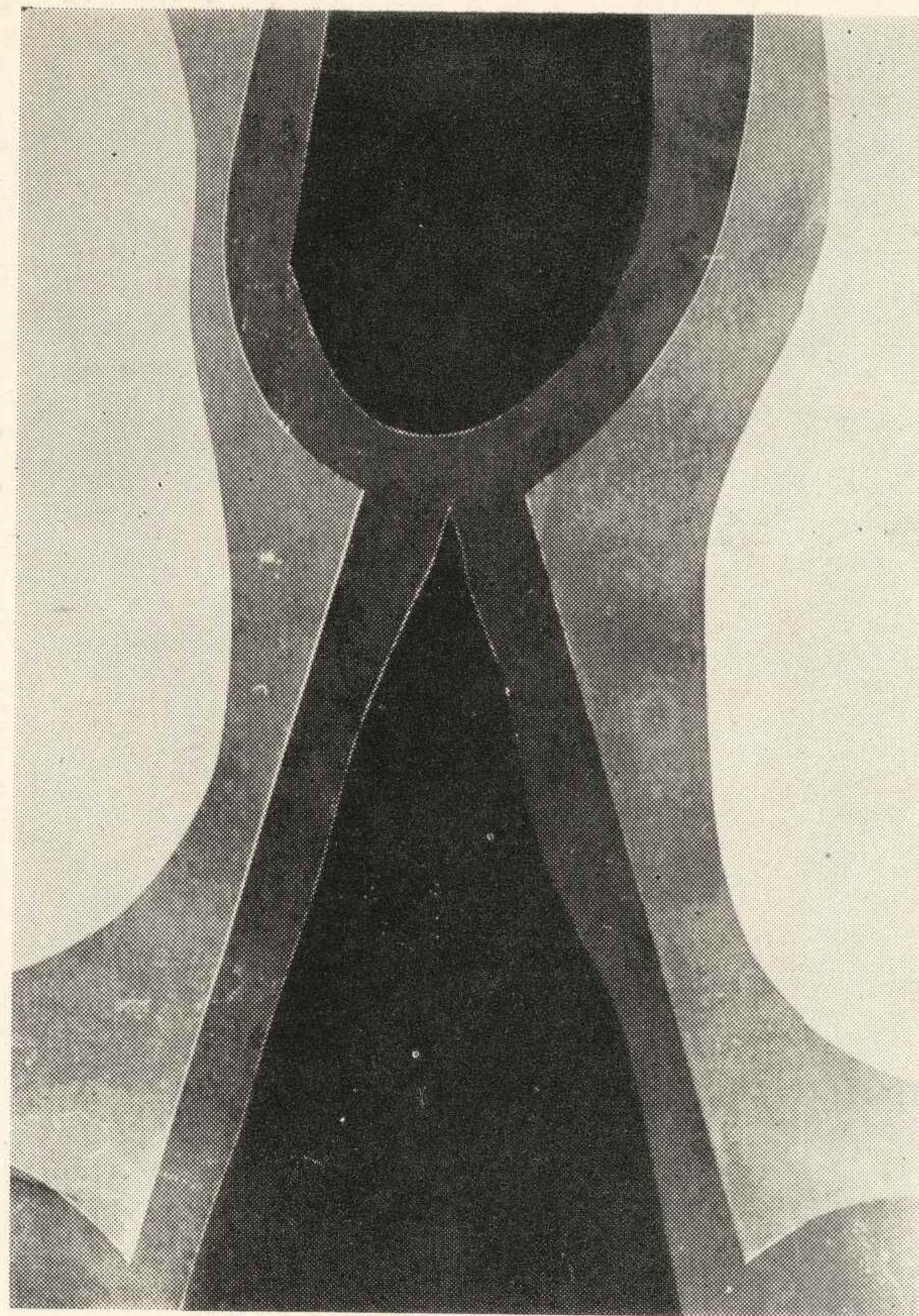
96. Pál Miháلتz, Autoportret

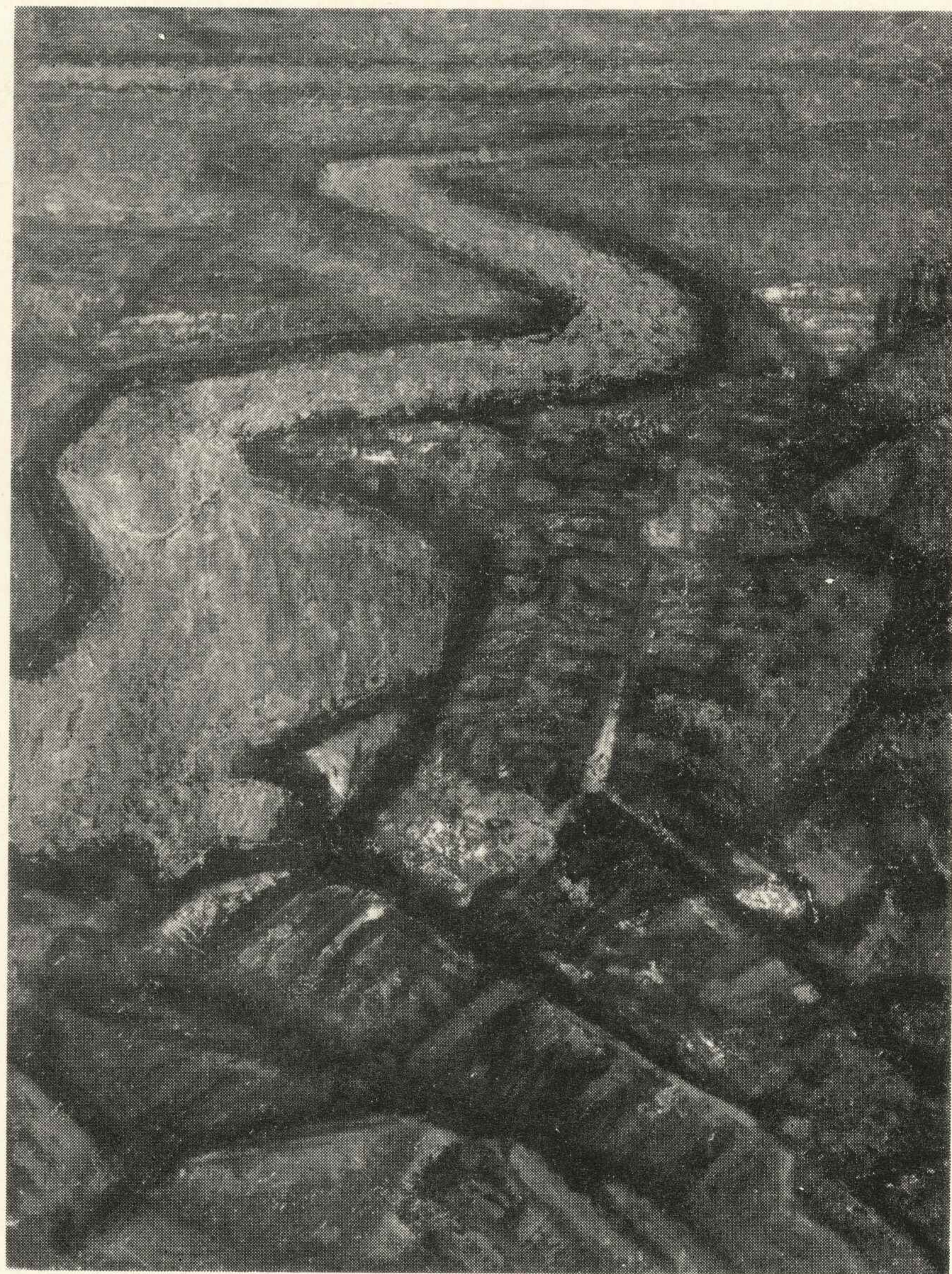
99. Mária Modok, Martwa natura

104. Béla Onódy, Dolina Anny

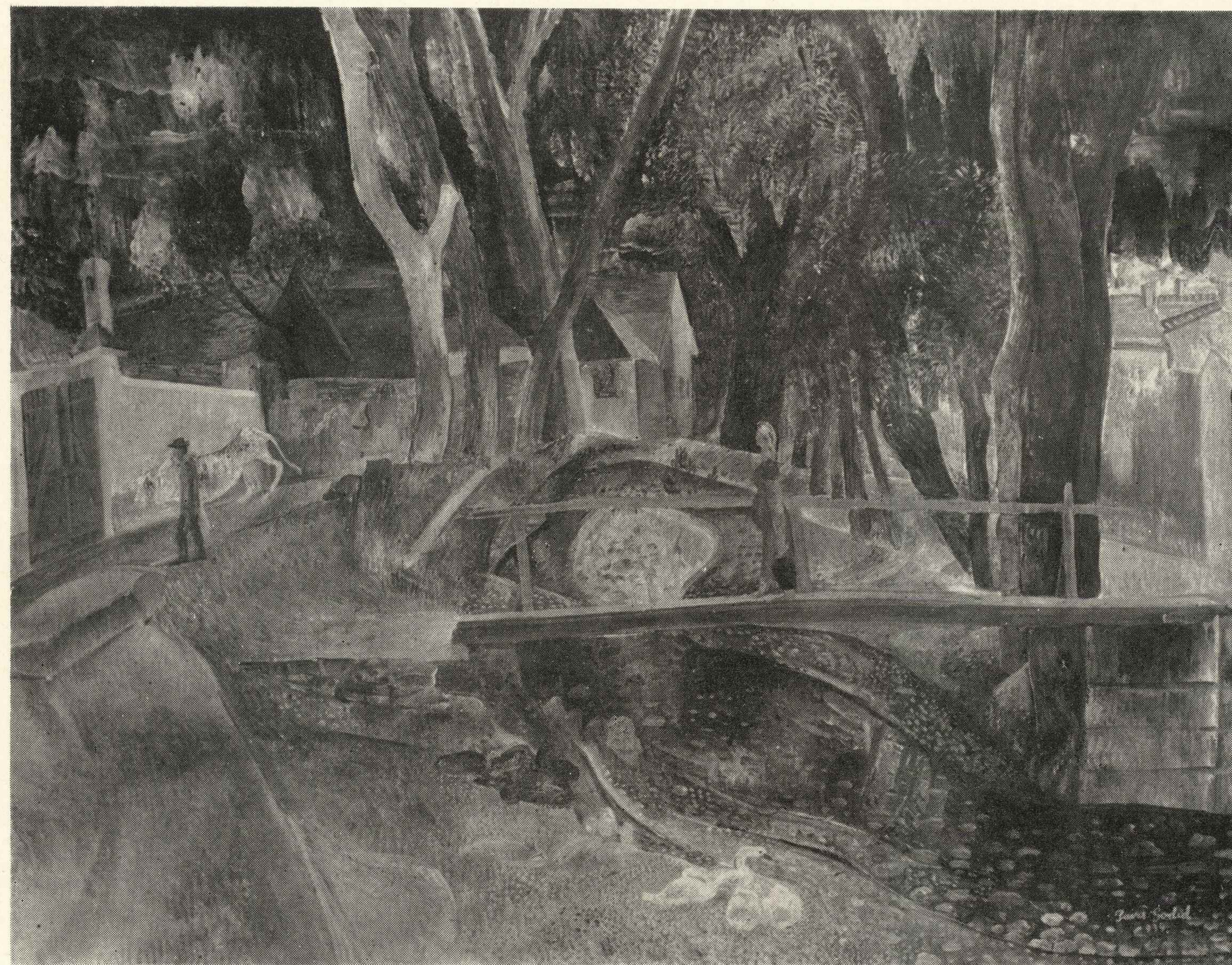

103. István Gy. Molnár, Postać – wariant V

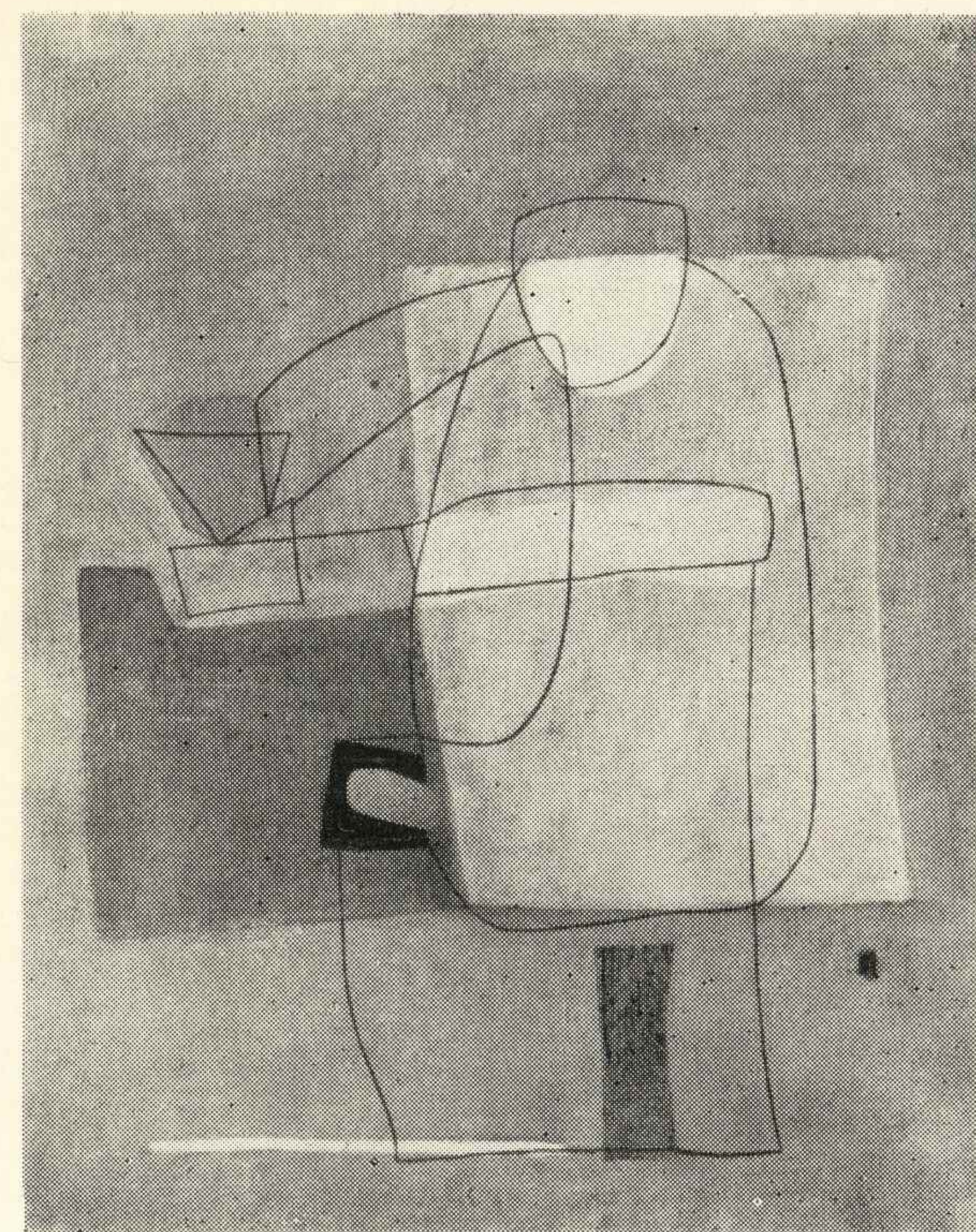
109. Gyula Pap, Dolina Dunaju w Szentendre

107. Jenő Paizs Goebel, Mostek w Szentendre

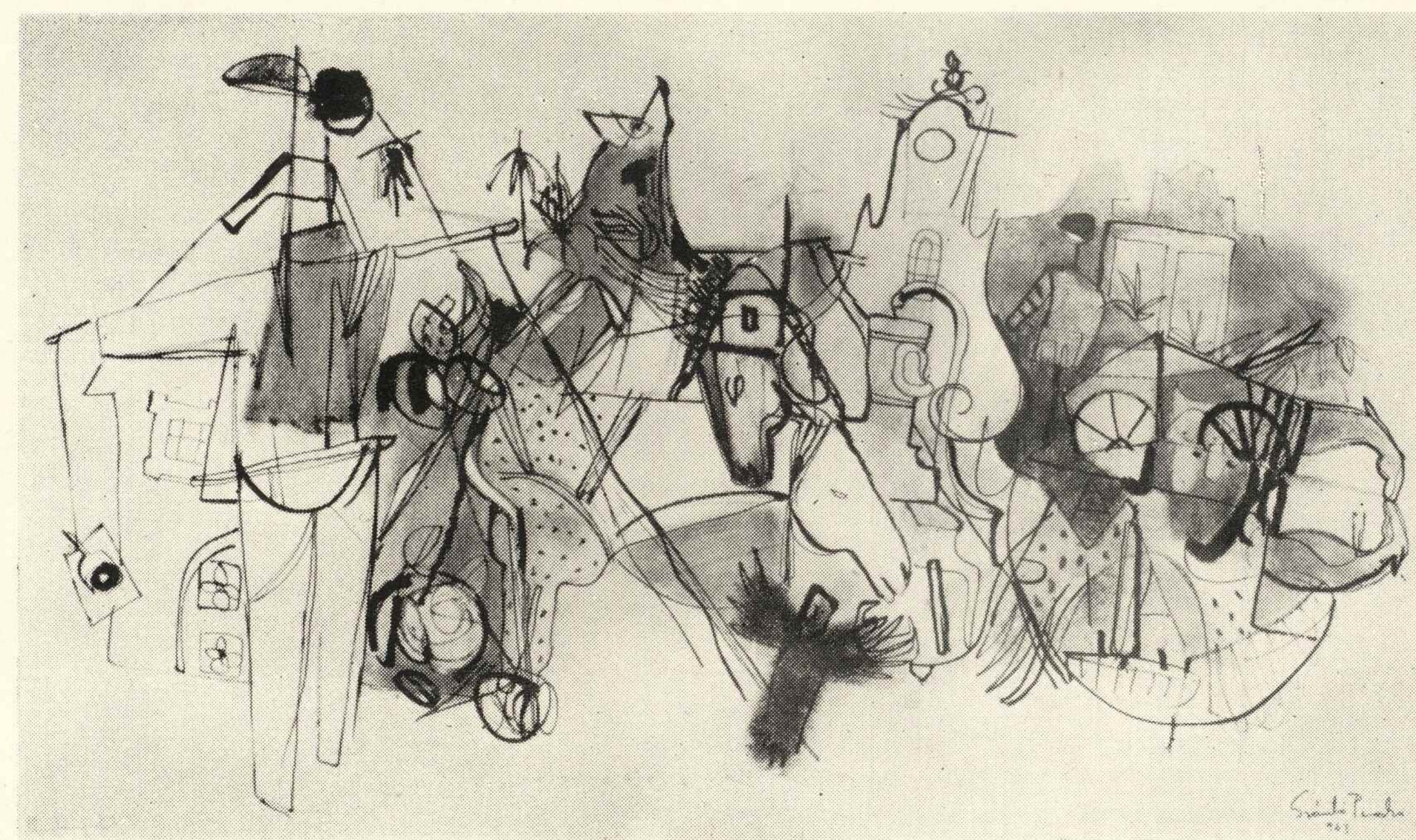

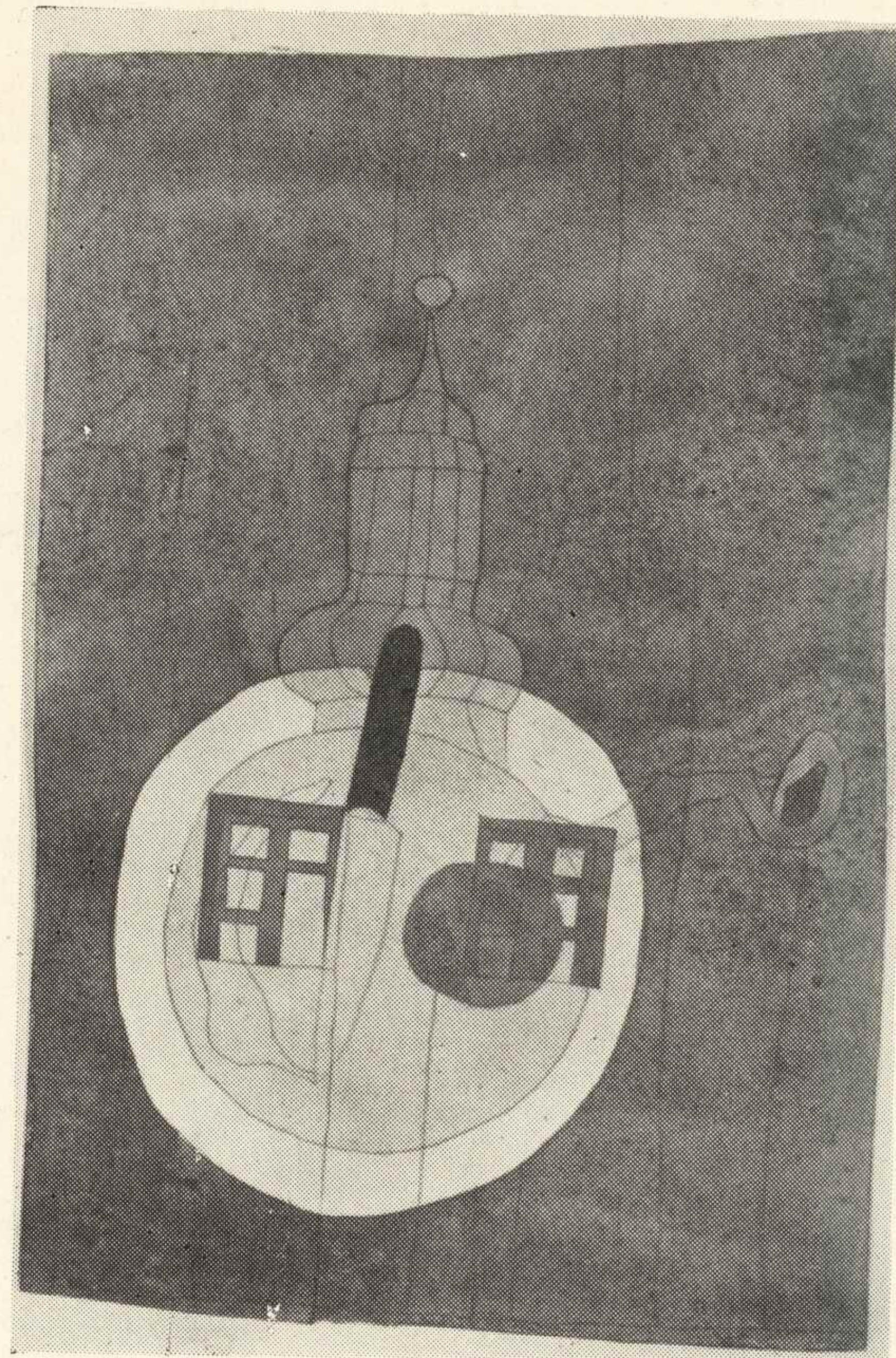
114. János Pirk, Siewca

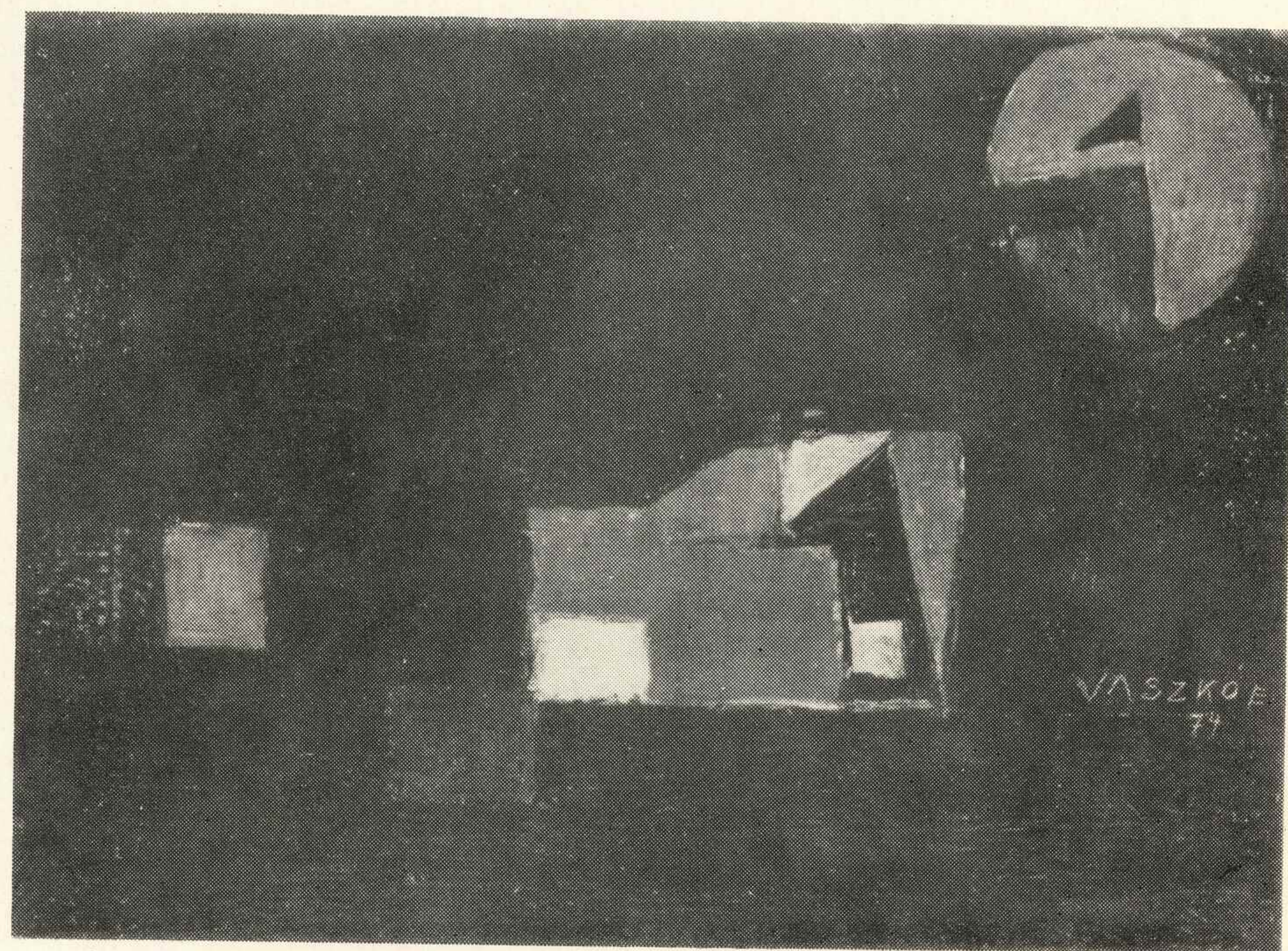
119. Julia Vajda, Kompozycja

116. Piroska Szántó, Strachy na wróble

123. Lajos Vajda, Martwa natura z wieżą kościoła

127. Erzsébet Vaszkó, Relacje

129. Géza Vörös, Kobieta w niebieskiej sukni

Projekt ekspozycji:
Jan Kosiński

Projekt plakatu i opracowanie graficzne katalogu:
Zenon Januszewski

Opracowanie katalogu:
Lenke Haulisch i István Dévényi

Tłumaczenie:
Maria Szenejko

Zdjęcia do katalogu:
Zsuzsa Bokor, Jánosné Magyar, István Petrás

Redakcja techniczna:
Henryk Malko (CBWA)

Cena zł 30.-

